R. Simon

(1)

מסורת השס

ואע"ג דבטלינהו. לכל שבטה בטלה דעתו אצל כל אדם ואין ביטולו ביטול: תבן ובטלו. כפיו לשבטה: תבן ואין עתיד לפנותו. ולא לעטרן לפנותו כל ימי החג ומיהו לא בטלו ממש כפיו: או עפר. אמן בו מתם ואין ידוע אם עתיד לפנותו אם לאו: מחלוקת ר' יוסי כו'. וכן עפר ואין עתיד לפנותו יש בו מחלוקת דבטיל לר' יוסי מקמאי ולפי"ז לא בטלו כפיו ולרבנן לא בטיל. והא דנקט עפר סתם משום כמו דר' יוסי דאפי' סתם לא ידיע לי עתיד לפנותו לא בטיל אבל אם מלאהו תבן מכן ראוי לבהמה ולהקקה לו לגיעו הלכך סתמיה לא בטיל אפילו לרבי יוסי: הכי גרסינן בית שמילאהו תבן או צרורות וביטלו. ולענין מהלות אם בטלו עפר ועתיד לפנותו הרי הוא כסתם תבן ולא בטיל דיתה גבוהה והוצין יורדין בתוך ב' אמה אם צלתם מרובה מחצתם כשרה ואם לאו פסולה היתה גבוהה י' טפחים והוצין יורדין לתוך י' סבר אביי למימר אם חמתם מרובה מצלתם כשרה א"ל רבא "הא דירה סרוחה היא ואין אדם דר בדירה סרוחה" היתה גבוהה מעשרים אמה ובנה בה איצטבא כנגד דופן האמצעי על פני כולה ויש בה הכשר סוכה כשרה ומן והצד אם יש משפחת איצטבא לכולהו ד"א פסולה פרות מארבע אמות כשרה מאי קא משמע לן דאמרינן דופן עקומה תנינא "בית שנפרצה וסיכך על גביו אם יש מן הכותל לסיכוך ד"א פסולה הא פרות מבאן כשרה מהו דתימא התם הוא דהויא לדופן אבל הכא דלא הויא לדופן אימא לא קמ"ל "היתה גבוהה מכ' אמה ובנה איצטבא באמצעיתה אם יש משפחת איצטבא ולדופן ארבע אמות לכל רוח ורוח פסולה פרות מארבע אמות כשרה מאי קא משמע לן דאמרינן דופן עקומה היינו הך מהו דתימא דופן עקומה מרוח אחת אמרינן אבל כל רוח ורוח לא קא משמע לן "היתה פרותה מי' טפחים וחקק בה כדי להשלימה לעשרה אם יש משפחת חקק ולכותל ג' טפחים פסולה פרות

ואע"ג דבטלינהו בטלה דעתו אצל כל אדם - לא דמי לתרנקי דפ' תבן (עירובין דף פט.) דאיכא למתן דתמר דתעלי לרבנן מכטל לומים: **בית** שמילאהו תבן לבהמה וביטלו בטל - קי"ל דמיתי לה לתמניתין דתרנקי שכן פני תלולות מלא קש לא תקן מערכין שנים ואין מערבין אחד מלא עפר לא מלא צרורות מערבין אחד ואין מערבין שנים והיא מצנה במסכת אהלות פרק ז' ולא כתב שם תבן אלא עפר לא צרורות ומשום דמיתי לה הכא ובעירובין לתבן טעם לגיעה הספרים תבן במקום עפר ולא גרסינן ממי במסכת אהלות וביטלו בטל אלא טומאה בוקעת ושולה טומאה בוקעת ויורדת ובא בה אלא בטל בה אלא מדרך הש"ס לקבר מצינוה של סדר טהרות כמתניתא ותן [טמר] דקר דמיתי [הכא] בריתא היא דאין לו להביא מן הברייתא כיון שיכול להביא מן המצנה וזה לשון המצנה בית שמילאהו עפר לא צרורות וביטלו וכן כרי של הבוהה וגל של צרורות אפי' כגון של עכן אפילו טומאה בלר הכלים טומאה בוקעת ושולה בוקעת ויורדת פי' לפי שהם מבוטלים והא דקאמר תבן ותן עתיד לפנותו ועפר סתם מחלוקת רבי יוסי ורבנן אע"ג דבמתניתין דאהלות לא איירי רבנן מודי בתבן מכ"ש הוא דודע ליה כיון דבעפר וצרורות מלרבי רבנן ביטול כ"ש בתבן וכן פרק תבן (פס עט.) קאמר מאן תנא דאהלות רבי יוסי הוא ופרכי לי רבי יוסי איפכא שמעינן ליה כיון לחבן כיון דצרורות פריך מעמנתא דפרישים אע"ג דלא קתני תבן במתני' דאהלות והא דשיטת לן הכא דתבן וביטלו הוי מטומאה אפי' לרבנן דייק לה מדקתני במתניתין דאהלות אפילו כרי של חבוהה דמהני ביטול כ"ש בתבן והא דקאמר עפר סתם מחלוקת רבי יוסי ורבנן הוי מלי לממר דבעפר ואין עתיד לפנותו ממי מליגי דלרבנן לא בטיל אלא מ"ש בטלו ואין עתיד לפנותו לא הייגו ביטלו כלומרת הכא אלא לא בטלו - היתה גבוה מכ' אמה והוצין יורדין לתוך כ' רואים אם צילתן של הוצין הללו מרובין מחצתן כשרה דחשבינן אלו הוצין הן הן הסכך - היתה גבוהה עשרת טפחים והוצין יורדין לתוך י' טפחים *) דהה רבא דברי אביי ואמר דירה פרוחה היא ותשלה - היתה גבוהה מכ' אמה ובנה בה איצטבא כנגד דופן האמצעית של פני כל האמצעית המרכה ויש (בין האיצטבא) ד' אמות (בהאיצטבא) ד' אמות שאין הכשר סוכה . בנה ב האיצטבא מן הצד אם יש משפחת איצטבא ולכותל ד' אמות פסולה פרות מיכן כשרה מאי קמ"ל דופן עקומה תנינא בית שנפרצה וסיכך ע"ג אם יש בין כותל לסיכוך ד' אמות פסולה דהיינו שאני התם מ ש ר ם דברוכתיה דופן פעלוה היא דפרות מכ' אמה הוא' אבל הכא שזה הדופן גבוה יותר מכ' אמה ולגבי ז הסוכה דופן פסולה היא אינה לא קמ"ל היתה גבוהה מכ' אמה ובנה בתוכה באמצעיתה האיצטבא

מוסף רש"י

בית. שטומלה מם כמוכ ומילאהו עפר לא צרורות וביטלו מבוטל והוי טומלה בוקעת ולא בטל בטל לגיעה ומתלהל על הגג טמא וכל טומלה בוקעת ושולה עד הרקיע ומתלהל בכל הגג טמא (עירובין עמ.)

לא בטילו לא. בטל ואין הטומלה בוקעת לטמלה מן הגג, שם לה אהל לטמלה (שם עמ.).

תבן ואין עתיד לפנותו. מלאהו תבן ויודעין מם שאינו לריך לו מכל מקום לא בטילו כפיונם. הרי הוא כעפר סתם. כעפר שאין לו יודעין אם עתיד לפנותו אי לא, דסתמיה בטל. עפר ועתיד לפנותו. דיודעין מם שיפנהו אלמה מחמת הוא, הרי הוא כסתם תבן. שאין לו יודעין אם יפנהו אם לאו, דסתמה לא בטיל (שם).

בית שנפרצה וסיכך על גביו. גגו נפחם בחמלנו בחוק מן הכפנים לכל לד וסיכך על הפחם בחמלנו ונמלא מקרה הכיתם, שהיא פסולה משום חעשה ולא מן הכפנה, מפקקת בין. דפעמ לבכך כשר. אם יש לבכך מן הכותל לסיכוך ד"א אמולה. דלמלכנו אמות לא נמלר למשה מפני דופן עקומה, אבל כפחות כשרה, הלכה למשה מפני דופן מקרה הכית כאילו היא דלופן שנעקה לעמלה ואין כאן סכך, פסול לפטול הסוכה ולא יעכן מחת זה (לקמן יז.).

גליון השיס

תוס' ד"ה דופן עד תרבע אמות מסר משהו ורוחין בכך הדופן המהוכר לדופן הרמוק כאילו הוא מן הדופן עלמו ועקוס עד כנגד שפת המלנטה. וכאן מודדין מם גוזכן משפת המלנטה ולמעלה ולף על פי שמתחתו נמצא נלמי חוץ הוחיל ולאמר אינו כלה ע"כ זהו גוזה אלה והרי נמלענו חלה מתחתיו: בית שנפחה. גגו וגגין שלהם מלקים הן וסוגן ולא מקופעים ונפחם הגג בחמלנו: וסיכך. בכבר כשר על פי הפחם ונמלא סכך הכשר מוסלנ מן הדפנות לכל ד': פרות מארבע אמות כשרה. שדופני הבית נעשין לדופן המקרה פסולה המסוכה בימיהם רוחין אותה כאילו היא מן הדופן ועקה הדופן עד כאן ואין כאן סכך פסול אלא דופן ומתוכר לסכך כשר: התם הוא. דלמר דופן עקומה משום דלדופן דיקה אינו גבוה כאן סכך פסול אלא דופן ומתוכר לסכך: אבל הכא דלא חזי לדופן. ועקימותו משום דליתחזי למיהוי דופן הוא לא אמר קא משמע לן: כדי להשלימה לעשרה. כנגד הגומה ונמותה גומה הכשר סוכה בחוכ ורוחב: פחות

אם יש משפת האיצטבא ולכותלי הסוכה ד' אמות רוחב לכל רוח פסולה. פרות מד' אמות כשרה ואיצא לאשמעינן דמכשירין דופן עקומה ואפילו מכל רוח היתה פרותה מי' חקק בתוכה להשלימה לי' עשרה

*) בגלה דתכה מדברי רבינו ז"ל ומכר מהי למיכר דלם מתחם מרובה מגלהם כשרה ודתה רבא וכו' .

עין משפט נר מצוה

בד א מ"ז: ע"ד מכלי סוכה כלי יג עוש"ע ת"ת סי' תרכ"ג סי"ד:

כה ב מ"ז: שם וסמג עשין ס"ב ומרמ"ם שם ומ"ז: סכ"ד מכלי מלאכת מחשבת מת מלכה ב:

כו ג מ"ז: ס"ד מכלכות סוכה כלכם יג ומסג ומרמ"ם שם סעיף ב:

כו ד מ"ז: ס"ב שם מלכה ב עוש"ע שם סעיף ע:

כח ה מ"ז: ס"ד שם מלכה יד עוש"ע שם סעיף ב:

כמ ו מ"ז: שם עוש"ע שם סעיף ו:

ל ז מ"ז: שם עוש"ע שם סעיף ז:

לא ח מ"ז: שם מלכה טו עוש"ע שם סעיף י:

רבינו חננאל

לירות אבל האי כיון דלסיסתר קאי ליה לית פירי בתמר: היתה גבוהה מכ' אמה ומיעטה בכרים ובסתות אע"ג דביטלן לא הוי (ביטול) מיעטם דבטלה: ראוי אצל כל אדם שאין אדם נותן [כרים וכסתות] בסוכה הוי מיעטם ובי"ש עפר ובי"מ כגון שהכנים אלא ליטלו כשם לעולם תבן ואין עתיד לפנותו ועפר סתם מחלוקת ר' יוסי ורבנן לר' יוסי בטל לרבנן לא בטל - דתנן (בית שמילאהו) עפר או צרורות ומילאן דייקינן מינה מדקתני ובי"מ מכלל שאם לא ביטלו מפורש אלא בסתם אינן מבוטלים ותני עלה ר' יוסי אומר תבן ואין עתיד לפנותו לתנא דידן לא בטל לר' יוסי היא דעפר סתם ובי"מ עפר ועתיד לפנותו הרי הוא כסתם תבן ולא ביטלו ש"מ תבן ואין עתיד לפנותו לתנא דידן לא בטל לר' יוסי בטל - תבן עפר סתם ר' יוסי ורבנן צרורות ובי"מ מכלל דסתמא לא בטלי - היתה גבוה מכ' אמה והוצין יורדין לתוך כ' אמה הוצין הללו מרובין מחצתן כשרה דחשבינן אלו הוצין הן הן הסכך - היתה גבוהה עשרת טפחים והוצין יורדין לתוך י' טפחים *) דהה רבא דברי אביי ואמר דירה פרוחה היא ותשלה - היתה גבוהה מכ' אמה ובנה בה איצטבא כנגד דופן האמצעית של פני כל האמצעית המרכה ויש (בין האיצטבא) (בהאיצטבא) ד' אמות שאין הכשר סוכה . בנה ב האיצטבא מן הצד אם יש משפת איצטבא ולכותל ד' אמות פסולה פרות מיכן כשרה מאי קמ"ל דופן עקומה תנינא בית שנפרצה וסיכך ע"ג אם יש בין כותל לסיכוך ד' אמות פסולה דהיינו שאני התם מ ש ר ם דברוכתיה דופן פעלוה היא דפרות מכ' אמה הוא' אבל הכא שזה הדופן גבוה יותר מכ' אמה ולגבי ז הסוכה דופן פסולה היא אינה לא קמ"ל היתה גבוהה מכ' אמה ובנה בתוכה באמצעיתה האיצטבא

(1)

ענני מס' סוכה - (כא)

רצון אב אמרינן תני הלכתא - (1)

(איך אפיק ובאן יקומא)

משנה שלשה דפנות: *תנו רבנן שתים בהלכתן ושלישית אפילו טפח ר' שמעון אומר שלש בהלכתן ורביעית אפילו טפח וקי"ל כרבנן ואותו טפח היכן מעמידו *א"ר סימון אריב"ל פי' עושה טפח שוחק ומעמידו בפרות אמשלשה סמוך לרופן אמר רב יהודה סוכה העשויה כמבוי

רש"י אמרי' דאמנא למה לי דופן עקומה ולמה לי דופן הלך פחות משלש פסחים דבכל דוכתא תתרינן לגבי שפיר דמי ולא לא לא: שתים בהלכתן. כתורך (לה) כל הבלבה ובחמה תחת לתרבה ותחת לרחבה מה ד': ושלישית אפי' טפח. ולפי אמרי' דאמנא למה מפיני כדלקמן דבעינים פנים ליה בטפח ובקתר בגמ' מעמדו לגבי מה: טפח שוחק. מוכלו בד' אלבעותיו (ב) סמוך לרופן

תוס' ומדלמרינן הכי סתמא משמע אפי' יש כן חקן ולכתל יותר משלש טפחים ולא קונית דהיה גמוי בעינן שמוטה בדפנות דהכי גמוי בעינן שיהו דפנותיה סמוכות לה בפחות מג' כדי שיהו גרות כשלש אבל לענין ר"ש בדשות מיוחד שאין הרבים מוקצין בו מני הלכך כל שהוא מוקף

מחיצות ליכא לאיפלגי בין סמוכות למפולגות: **גרסי'** בגמ' [דף ז.] היתה גבוה מג' אמה ונגה בה אינטבא כגגר דופן האמצעי מל פני כולה אם יש בה הכשר סוכה כגרה פי' סתם סוכה בה שלש דפנות והרביעית פתוחה מל פני כולה ובכגבה בה אינטבא דהיינו בגין אבנים ובגגר דופן האמצעי ממלא ראשי האינטבא דהיינו בגין אבנים מגיעין למחי דפנות הגדרין ומעלתה אינטבא מוקפת שלש מחיצות ומשום הכי דאם יש באינטבא שיעור הכשר סוכה קטנה דהיינו ז' על ז' כדי לאכול וחוזר ומולאנו כגרה: **וכתב** רש"י ז"ל דכל הסוכה כגרה אינו מן האינטבא והלאה מדקתמרינן לקמן [דף יט.] פסל הוצאת מן הסוכה ניחוז בסוכה ומפרש' לה דאם יש הכשר סוכה ביחד ושוב יש בסוכה משם והלאה פסל הוצאת מן הסוכה ניחוז שכן דרכו להעשות ויוצא מהכשר סוכה שאין לה הכשר דפנות נחון בסוכה הלכך כל הסוכה כמות שהיא גדולה כגרה אלו דבריו ז"ל וגם"ל שהוקשה לומר כן משום דאי אינטבא בלבד פסולא ואין דבריו נוחין אלא דיש לן לאקשויי משום פסל הוצאת מן הסוכה אלא מד מהני נוחיי דמתחתי בגמ' בסוף פרקין אבל נוחיי לאיכא למימר הכי דלא מדיק הכגרה לא לאיכך ל"ל דזוקה במקום אינטבא בלחוד כגרה ודקאמרת בפנות ליתא דמנו דתימא דאיתיה לאחי לאיכל בגרה ניסא דדמיוחיה אמרי' בפרקין קמא דעירובין [דף יד:] מעה לחי לחלי מבוי יש לו חלי מבוי ומקשין בפנות ומפרקינן מהו דתימא ליגזר אינטבא דילמא אתי לאסתמטי כגוליה קמ"ל: **בגרה** בה אינטבא מן הלד. פי' בגרה אינטבא על פני [רוחב] אחת מדפני הלדין: שם יש מקפה האינטבא וכגרה. דאמרי' דופן עקומה ופי' דופן עקומה מרוחק כאילו [א] הדופן נעקם וכאילו הסכך כולו שמן הדופן ועד אינטבא הוא הדופן מד"ל שנתעקם שכן דרכו של כולנים להתקם אבל אי אפשר לעשות דופן כאילו הדופן נתקרב לסכך דאי הכי היכי אמרי' לקמן [דף יז.] דאיר אפי' מן הלד פוסל בשלמה נימא דופן כאילו נתקרב ולא יהא פוסל אלא בד"ח שיותר קל לדופן להתקרב כשאין שם סכך מפסיק אלא ודאי הייט מעמא לפי שרוחק הסכך כאילו הוא דופן וכשיש שם איר מפסיק אין לומר כן ולפי שמה יש לו הדבר ברור שאין אילין כאילו שיעור שכין הדופן לאינטבא (ב) כיון שאינו דמין סכך שעליו כאילו הוא דופן אבל אם יש בגרה אינטבא לדון ולהקל (ד) על פי דרכו של רש"י ז"ל אלא דליתא ולכדבריהם הוא אינטבא בלבד פסולא אבל אם אין בגרה מגיעות לסכך ליכא למימר דופן עקומה וכיון דאמרינן דלקמן [דף יז.] שנתעקם שכן דרכן של כולנים להתקם אבל אי אפשר לעשות דופן עקומה ולכאורה אינטבא בלבד פסולא אבל בגרה אינטבא שם אינו רוחק כאילו הדופן נתקרב לסכך דאי הכי היכי אמרי' לקמן [דף יז.] דאיר אפי' מן הלד פוסל בשלמה נימא רוחק כאילו נתקרב ולא יהא פוסל אלא בד"ח שיותר קל לדופן להתקרב כשאין שם סכך מפסיק אלא ודאי הייט מעמא לפי שרוחק הסכך כאילו הוא דופן וכשיש שם איר מפסיק אין לומר כן ולפי שמה יש לו הדבר ברור שאין אילין כאילו נתקרב הייט דאמרי' לקמן [דף יז.] דאיר אפי' מן הלד פוסל בשלמה נימא דופן

מתני' *הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה *בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש מן הכותל לסיכוך ארבע אמות פסולה *וכן חצר שהיא מוקפת אכסדרה סוכה גדולה שהקיפוה בדבר שאין מסבכין בו אם יש תחתיו ארבע אמות פסולה. **גמ'** כל הני למה לי צריכא דאי אשמעינן בית שנפחת משום דהני מחיצות לבית עבידן אבל חצר המוקפת אכסדרה דמחיצות לאו לאכסדרה עבידי אימא לא צריכא ואי אשמעינן הני תרתי משום דסבכן סבך כשר הוא אבל סוכה גדולה שהקיפוה בדבר שאין מסבכין בו דסבכה סבך פסול הוא אימא לא צריכא אמר רבה אשבחתינהו לרבנן דבי רב דיתבי וקאמרי 'אויר פוסל בשלשה סבך פסול פוסל בארבעה ואמינא להו אנא אויר דפוסל בשלשה מנא לכו דתנן הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה סבך פסול נמי לא ליפסיל אלא בארבע אמות דתנן בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין הסיכוך לכותל ד' אמות פסולה ואמרו לי בר מינה דההיא דרב ושמואל אמרי תרוייהו משום דופן עקומה נגעו בה ואמינא להו אנא מה אילו איכא יסבך פסול פחות מארבעה ואויר פחות משלשה מאי בשרה מלייה בשפורין מאי פסולה ולא יהא אויר הפוסל בשלשה כסבך פסול הפוסל בארבעה ואמרו לי אי הכי לדידך נמי דאמרת סבך פסול פוסל בארבע אמות מה אילו איכא סבך פסול פחות מד' אמות ואויר פחות משלשה מאי כשרה מלייה בשפורין מאי פסולה לא יהא אויר הפוסל בשלשה כסבך פסול הפוסל בארבע אמות ואמינא להו אנא האי מאי בשלמא לדידי דאמינא ארבע אמות משום ומשום דכוותיה פריך פ"ק דעירובין (דף י:) דאמר רב יהודה מבוי שהוא רחב כ"ו אמה מרחיק שתי אמות ועושה פס ג' אמות ופריך ואמאי יעשה פס אמה ומחצה וירחיק שתי אמות ויעשה פס אמה ומחצה וליכא לפטויי הכא דכמאני התם דאתי ניסא דהאי ניסא ומבטל ליה דהכא כל הפחות מג' לבטל דמי והוה ליה כסתום דאתיליו עשה כל דפנות הסוכה קנה קנה כפחות מג' כשרה כדתניא לעיל (דף ז.) דופן סוכה כדופן שבת ובלבד שלא יהא בין קנה לחבירו ג' טפחים ואין שייך לחלק בלל בין סוכה של ג' דפנות לסוכה של ארבעה ועוד קשיא טפי דכאני פסין שיש בכל אחד חני עופת ומשהו אחד דמוקי חד בפחות מג' סמוך לדופן ואידך מוקי בפחות מג' סמוך לראשון וי"ל משום דתמרינן בסוף פ"ק דעירובין (דף מז:) דכל מחילה שאינה של שתי וערב אינה מחילה ואם היו שני פסין שאין בכל אחד ארבעה הויא לה כמחילה של שתי: **אויר** פוסל. כל הסובה בשלשה בין בחמצע בין מן הצד סבך פסול פוסל כל הסובה בארבעה בחמצע כגון שהוא רחוק מן הכותל ארבע אמות דאינו יכול לבטלו משום עקומת דופן ומגלת חוצץ בין כשר לכשר ודוקא כשמתחיל מדופן החמצעי ומהלך על פני כל הסובה עד הפתח דהשתא מוקן הויר לו הפסול בין כשר לכשר וליכא ג' דפנות לא לזה ולא לזה אבל אם מתחיל מן הדופן שבצד ומהלך עד הדופן שבנגדו אם נפלר מן הכשר לצד הדופן החמצעי כשיעור הכשר סובה כשרה דהא איכא לה ג' דפנות ואם לא נפל הפתח פסולה ויכול דהאויר לו הפסול אין מהלכין על פני כל הסובה כגון דאיכא בחמצע סובה ג' על ג' אויר לו ארבעה על ארבעה סבך פסול אם ממנו ומצד הדופן החמצעי כדי הכשר סובה הכל כשר בין מה שבצדדין בין מה שלצד הפתח ואפילו מה שיולא לתוך נגמרי דהואיל והכל מתוכר לשיעור הכשר סובה הרי זה כפסל היולא מן הסובה דניחר בגלא דפנות כדתמרינן [לקמן] (דף יח.) דעיזונין כסובה ואפשר לפי' אין כדי הכשר סובה ממנו עד דופן החמצעי ומצטרפין זה עם זה לכדי הכשר סובה ואין האויר והפסול חוצלין מאחר שהכשר מתחבר יחד דרך הצדדים: **אילן** איכא סבך פסול פחות מארבע ואויר פחות מג' מאי כשרה. ואין באויר שיעור לפסול ואין בסבך פסול שיעור לפסול אין מצטרפין זה עם זה לפסול כיון דלא שוו שיעורייהו להדדי כדתמרינן ומיהו איכא דאיכא שני עופתים סבך פסול ושניים של סבך פסול ואויר מפסיק ביניהם פחות מג' איכא לספוקי אם שני הפסולין מצטרפין לארבעה לפסול את הסובה דשמא כיון דאויר מפסיק ביניהם לא מצטרפי או שמא כיון דאין באויר ג' מצטרפין ומיהו איכא דליכא בפסולים ד' ואויר פחות מג' מפסיק ביניהם אין האויר משלימו לארבעה במה שחוסרו כשהוס מחמת לבוד דלא תמרינן לבוד להחמיר : הכנד

מתני' הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה. לאו דנגוסה קתמר אלא דמוסכה: פסולה. דאויר פוסל בשלשה אפילו מן הצד. ומכאן אני אומר ומפרש הא דתמרינן שבסבך פסול מן הצד תמרינן דופן עקומה לכשכיר עד ארבע אמות הייינו דתמצינן לסבך כאילו מן הדופן ונעקס הכי ואינו מפרש רוחק את הדופן כאילו הוא עקום והולך מתח הסבך פסול ומגיע לסבך כשר ומוציא את הפסול מן הסוכה דאם כן גם גבי אויר נמי ימתח הכי: בית שנפחת וסיכך כו'. גגו נפחת בתמצעו רחוק מן הדפנות לכל צד וסיכך על הפתח בתמצעו ונמצא מקרת הבית שהיא פסולה עשוס מעשה ולא מן העשוי מפסקת בין דפנות לסבך כשר: אם יש מן הסיכוך. הכשר ולכותל ד' אמות פסול דבארבע אמות לא נאמר למשה מסיני דופן עקומה אבל נפחות כשרה הלכה למשה מסיני רוחק מקרת הבית כאילו היא הדופן שנעקס למעלה ואין כאן סבך פסול לפסול הסוכה ולא יישן תחת זה: וכן חצר המוקפת אכסדרה. כל אלר שבסביב"ם לפני הבתים והבתים פתוחין לו. אלר זו מוקפת בתים מבחוצה ופתוחין לה סביב מג' רוחותיה ולפני הבתים עשו אכסדראות סביב לבלבה רוחותיה ואין לה דופן לצד האלר ויש עליה מקרה וזה סיכך על גבי כל חוריה של כל אלר שבאמצע היקף אכסדראות ואין דופן לסוכה זו אלא מחיצות הבתים המפסיקות בין בתים לאכסדרה ונמצאת מקרת האכסדרה מפסקת סביב בין סכך לדפנות אם יש ברוחב האכסדרה ד' אמות פסולה פחות מארבע אמות כשרה דתמרינן דופן עקומה. דוגמת לדבר קלויסטרי"ל בלשון אשכנז של אחה חומות: הם הגלמים שיש לה אויר שיש בה עמודים והיקף אכסדרה סביב לו: שהקיפוה. מיכבר סביב לה סמוך לדפנות נדבר המקבל טומאה ומתמצעה מתן הסכך כשר: אם יש. תחת הסכך פסול ד' אמות פסולה אף הסכך כשר לפי שאין לה מחיצות פחות מכאן כשרה דתמרי' דופן עקומה. **גמ'** כל הני למה לי. לאשמועינן דופן עקומה בחצר כדי כמתניתין ליתני חדא ולשמעינן לכולהו: משום דהני מחיצות לבית עבידן. לחיות דופן לבית זה והרי הבית נעשה סוכה הלכך שדינן מחיצות בתר סוכה ע"י עיקום: אבל חצר המוקפת אכסדרה דמחיצות לאו לאכסדרה נעשו. אלא לבית הלכך ליכא למימר מקרת אכסדרה עקומת דפנות הללו היא ולא שדינהו לדפנות הבא לצד סוכה: סבך כשר הוא. לומר ממין סבך כשר הוא ופסולו משום תעשה ולא מן העשוי אבל דבר שאין מסבכין בו שהוא מין פסול אימא לא ליכשריה על ידי עיקום: דיתבי וקאמרי. משמיה דרב: אויר פוסל. כל הסובה בשלשה: וסבך פסול פוסל. אם כל הסובה בד': בר מינה דההיא. לומר הרחיה אינה עיקר: דרב ושמואל אמרי תרוייהו משום דופן עקומה נגעו בה. להכשיר דתמרינן דופן הוא ולא סבך ואין כאן פסול וכי תמרינן בארבעה כגון בחמצע רחוק מן הכותל ד' אמות דאינו יכול לבטלו על ידי עקימת דופן ומגלת חוצץ בין כשר לכשר וארבעה הוי מקום משוב להיות חלילה: ואמינא להו אנא. תשובה לדבריהם: ומה אילו איכא סבך פסול פחות מארבעה. ואויר בלידו פחות מבלבה מאי ממיתו ביה: כשרה. לליכא שיעור סבך פסול: מלייה. להיות שיעורא בשפורין לאסור לסבך בהן מקום מקבלי טומאה והויא בה ארבעה עם מקום מקבלי טומאה ומתמלא כסהיה אויר שהוא חמור היתה כשרה ובכלא שנהפך להיות קל בפסולה: לא יהא אויר. ממור שפוסל בג' פוסלה לאוסה זו בסבך פסול שהוא קל שאינו נפסל אלא בארבעה: אמרו לי אי הכי לדידך נמי. דאמרת שיעור סבך פסול ד' אמות דלית לך דעעמא דתמניתין משום דופן עקומה אלא זהו שיעורא לפסול בחמצע אף זו תשובתך ומה אילו כי' ואויר פחות מג' בלבד: בשלמא לדידי דאמרי ארבע אמות. דקתני מתניתין פסולה הא פחות כשרה: מקום

1 בכ"ל: של מיי המאמות. 2 בכ"ל: סיכוכ. 3 בכ"ל נתפס: סבך.

ומשנה דכוותיה פריך פ"ק דעירובין (דף יב:) דאמר רב יהודה מבוי שהוא רחב כ"ו אמה מרחיק שתי אמות ועושה פס ג' אמות ופריך ואמאי יעשה פס אמה ומחצה וירחיק שתי אמות ויעשה פס אמה ומחצה וליכא לפטויי הכא דכמאני התם דאתי ניסא דהאי ניסא ומבטל ליה דהכא כל הפחות מג' לבטל דמי והוה ליה כסתום דאתיליו עשה כל דפנות הסוכה קנה קנה כפחות מג' כשרה כדתניא לעיל (דף ז.) דופן סוכה כדופן שבת ובלבד שלא יהא בין קנה לחבירו ג' טפחים ואין שייך לחלק בלל בין סוכה של ג' דפנות לסוכה של ארבעה ועוד קשיא טפי דכאני פסין שיש בכל אחד חני עופת ומשהו אחד דמוקי חד בפחות מג' סמוך לדופן ואידך מוקי בפחות מג' סמוך לראשון וי"ל משום דתמרינן בסוף פ"ק דעירובין (דף מז:) דכל מחילה שאינה שלא של שתי וערב אינה מחילה ואם היו שני פסין שאין בכל אחד ארבעה הויא לה כמחילה של שתי: **אויר** פוסל. כל הסובה בשלשה בין בחמצע בין מן הצד סבך פסול פוסל כל הסובה בארבעה בחמצע כגון שהוא רחוק מן הכותל ארבע אמות דאינו יכול לבטלו משום עקומת דופן ומגלת חוצץ בין כשר לכשר ודוקא כשמתחיל מדופן החמצעי ומהלך על פני כל הסובה עד הפתח דהשתא מוקן הויר לו הפסול בין כשר לכשר וליכא ג' דפנות לא לזה ולא לזה אבל אם מתחיל מן הדופן שבצד ומהלך עד הדופן שבנגדו אם נפלר מן הכשר לצד הדופן החמצעי כשיעור הכשר סובה כשרה דהא איכא לה ג' דפנות ואם לא נפל הפתח פסולה ויכול דהאויר לו הפסול אין מהלכין על פני כל הסובה כגון דאיכא בחמצע סובה ג' על ג' אויר לו ארבעה על ארבעה סבך פסול אם ממנו ומצד הדופן החמצעי כדי הכשר סובה הכל כשר בין מה שבצדדין בין מה שלצד הפתח ואפילו מה שיולא לתוך נגמרי דהואיל והכל מתוכר לשיעור הכשר סובה הרי זה כפסל היולא מן הסובה דניחר בגלא דפנות כדתמרינן [לקמן] (דף יח.) דעיזונין כסובה ואפשר לפי' אין כדי הכשר סובה ממנו עד דופן החמצעי ומצטרפין זה עם זה לכדי הכשר סובה ואין האויר והפסול חוצלין מאחר שהכשר מתחבר יחד דרך הצדדים: **אילן** איכא סבך פסול פחות מארבע ואויר פחות מג' מאי כשרה. ואין באויר שיעור לפסול ואין בסבך פסול שיעור לפסול אין מצטרפין זה עם זה לפסול כיון דלא שוו שיעורייהו להדדי כדתמרינן ומיהו איכא דאיכא שני עופתים סבך פסול ושניים של סבך פסול ואויר מפסיק ביניהם פחות מג' איכא לספוקי אם שני הפסולין מצטרפין לארבעה לפסול את הסובה דשמא כיון דאויר מפסיק ביניהם לא מצטרפי או שמא כיון דאין באויר ג' מצטרפין ומיהו איכא דליכא בפסולים ד' ואויר פחות מג' מפסיק ביניהם אין האויר משלימו לארבעה במה שחוסרו כשהוס מחמת לבוד דלא תמרינן לבוד להחמיר : הכנד

עין משפט נר מצוה

קד א מיי' פ"ב מהל' סוכה הלכה כ סוש"ע א"ח סימן תרלב סעיף ב :

קה ב מיי' שם הלכה יד סמג עשין מג טוש"ע א"ח שם סעיף לא:

קו ג מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ב :

קז ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג :

רבינו חננאל

ומסקנא דשמעתא כר' יוסי דתא אתבינן מ ה צ ל ח ז' ומהדו מתרת בסוכה בשום דופן ואוקימנא בסוכה גדולה ר מ ש ל ש ל ר ן דפנות מלמעלה לבמה ולא ע נ ד שרבי יוסי נסתק עמו ' והא דר' אמי אסיקנא שיעור משך סוכה קמנה ז' מפחים. הא דאמרי רבנן דבי רב האויר בסוכה פוסל [בג' מפחים] וסבך פסול פוסל בר' מפחים ואקשי רבה עליה ומה אילו איכא סבך פסול פחות מד' מפחים ואויר משלימו לד' בשרה [פליא בשפורין מאי פסולה] ולא יהא האויר חתבר דפוסל בג' מפחים כסבך פסול הקל מסבן [דאיכא] פוסל עד שהיה בן ד' מפחים ואמרו לי לדידך נמי דאמרת אויר פוסל בג' מפחים ברבנן הרחיק את הסיכוך ג' מפחים פסולה ' סבך פסול בד' אמות כרבנן בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין סיכוך לכותל ד' אמות פסול ' ואילו א י כ א פחות מסבך פסול פחות מד' אמות ואויר פחות משלימו לד' בשפורין מאי פסולה ולא יהא האויר חתבר דפוסל בשלשה מפחים כסבך פסול דפוסל בד'

מסורת השש"ס

מוסף רש"י

בית שנפחת. גגו, וגגן שלהם מלוקים הן ומזון ולא מסופסים, ונפחת הגג בתמצעו, וסיכך בסבך כשר מן הצדדים, ונמצא מקרן הכשר מופלג מן הדפנות לכל צד (לעיל ד.).

אם יש מן הכותל לסיכוך ארבע אמות פסולה. הא פחות מכאן כשרה, שהרוחב הבית נעשין לה דפנות והתקרה פסולה המפסקת בינתים רוחק אמה בלילו היא מן הדופן ונעקס הדופן עד כאן ואין כאן סבך פסול אלא דופן ומחוסר לסבך כשר (פס).

וכן חצר שהיא מוקפת אכסדרא. וגג אכסדרא המפסיק בין מחיצות הבתים לאויר שסיכך עליו, אם יש ברוחב הגג ד' אמות פסולה, דאז לא תהני לה מחיצות הבתים (פס).

לגני רש"י קלויסטר"א. חצר שבהיה באכסדרה מרובעת.

מסורת השש"ס

(ביצה לא ע"ב)

(ביצה לא ע"ב)

(פיחנין פ.)

מוסף רש"י

מן הכותל שביניהם. שמפסקת בין החלות ומפסקת על פני הכותל ותפ"ש אמיה ובגמרא לקמן (ערובין מו.). דאמר מחיצת חלויה מתרת. לף ביכסה, הלכך נמים נמי אין צריך שתהא המפילה עמוקה בשביל הבית ובמקום פוגני הכותל (פס פו:).

אבל שבת דאיסור דקלילה. לפ"ג דבכרמים דבעינן ליכא קלילה, כל דמקון בעינן כמין לחוריתא מקון (פס).

ואם תאמר. הוקל בר' יוסי לגבי שבת לים ליה מחילה מלויה (פס). מעשה שנעשה בציפורי. על ידי מחילה מלויה כדאמר לקמן, על פי מה נעשה. והלא ר' יוסי לאם של ציפורי הוה ועל פיו היו עושין מלן כדאמר בקטרלין (נכ:) אמר ר' יוסי לציפורי (מכוכין פס).

שבחו ולא הביאו ס"ת. לגבי הכמתא ובמלר מתרם (ל"ל ובמלר מתרם שאינם תשובת. מהרש"ל) הוה והיו מבלין אותו דרך הלר שאינה מעוכת ומרכו קרינן על נבי מתרין לרוח מחילה מפסקת אבל מחילות המלר מנים

1 בכ"ל: שלא מחי המאמות. 2 בכ"ל: סיכוכ. 3 בכ"ל נתפס: סבך.

ומ"ש ואפילו הוא אויר וכו'. כן כתב רש"י והתוספות והרא"ש כתבו דהכי איתא בירושלמי: ומ"ש וכגון שלאחר שעלה בגובה עשרה טפחים יש בה לרבע וכו'. כן כתב הרא"ש שם: ומ"ש אז כשרה כולה. גם זה בהרא"ש שם וזה לשונו ואפשר דאף תחת השיפוע שאינו גבוה עשרה כשרה מידי דהוה אפסל היוצא מן הסוכה ורבינו כתב בשתים כשרה כולה לאורויי לן דאף מה שלמעלה מגובה עשרה שאין בו כדי לרבע שבעה על שבעה נמי כשר מהאי טעמא: וכתב הר"ן דוקא שיש לה שבעה עשר טפחים שבעה לסכך ועשרה למחיצה ומדברי הרמב"ם בפרק ה' והרב המגיד בפרק ד' נראה דאין צריך כל כך וכבר האריך על זה הבית יוסף ולי נראה דכבר אפשר לומר דאין צריך כל כך דסגי בשיש בה בין הכל כדי להחזיק ממנה רצועות שיהא בהן כדי שיעור שבעה על שבעה בגובה עשרה ולקמן בסימן (תרל"ג) [תרל"ד] (ס"ב) האריכתי על זה בסייעתא דשמיא:

תרלב א סכך פסול פוסל באמצע בארבעה טפחים. בסוף פרק קמא איכא תרי ליתני בגמרא אליבא דרב ופסקו הרי"ף והרמב"ם כהך ליתנא דלתוספתא דלרב נמי פסול בארבעה טפחים:

מן הקרקע טפח בזקיפה כשרה אפילו הוא אויר דחשבינן ליה כאילו הוא סתום בזקיפה או אם ההחיקה מן הכותל טפח אותו טפח חשוב כגג אפילו הוא אויר וכגון שלאחר שעלה בגובה עשרה טפחים יש בה לרבע שבעה טפחים על שבעה טפחים שהוא שיעור הכשר סוכה אז כשרה כולה:

סימן תרלב

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] סכך פסול בכמה פוסל באמצע ובכמה פוסל מן הצד ואם יש חילוק בין סוכה גדולה לקטנה יתבאר בסמוך: אפילו אין הדופן מגיע לסכך אומרים דופן עקומה: דין בית שנפחת וסיכך באמצע וכל חילוקיו: [ב—ג] חילוק בפיסול סכך פסול בין סוכה גדולה לקטנה: אויר בכמה פוסל: ביאור באורך אימתי ומאיזה דופן יתחילו האויר והסכך פסול ויפסלו הסוכה: [ד] סכך פסול מכאן ומכאן ואויר פחות משלשה באמצע:

ד א סכך פסול פוסל באמצע בארבעה טפחים

אלא בחלל שבקרקע הסוכה אבל לא בחלל שבגובה עשרה ואם כן למה קראו (טז:) לסוכה שסככה שבעה על שבעה סוכה קטנה ששיעורה מצומצם שאין פחות ממנה הא בטפח אחד נמי כשרה עכ"ל: ולי נראה דמהתם דכילה (י:, יא.) אין ראיה להכשיר סוכה דהתם משום דמיחזי כסוכה בתוך סוכה אסרינן לה וכל שיש לה גג טפח שהוא שיעור אהל לטומאה אתו למיטעי ולאכשורי סוכה בתוך סוכה אי נמי מפני שכל שיש לה גג טפח משיבה אהל ולא בעלה לגבי סוכה וכיון דכילה פסולה לסכך הוי כישן תחת סוכה פסולה שהיא תחת סוכה כשרה דהאי ודאי לא יצא ולעולם בסוכה העשויה כמין צריף או שסמכה לכותל והגביהה מן הקרקע או הרחיקה מהכותל טפח בעינן שיהא בה שבעה על שבעה בגובה עשרה וכדברי המפרשים אבל אי קשיא הא קשיא שכתב הרב המגיד בפרק ד' (ה"ז) ראיתי מן האחרונים מי שפירש ואמר דדוקא כשעשה הדפנות בדבר שמסככין בו ויש בדפנות אלו כדי ששה עשר טפחים עשרה לדפנות וששה לסכך מון מטפח זה שעומד לגג פחות מכן פסולה ויש לחוש להם אף על פי שאינם נראים מחוורים עכ"ל (ה) הרי כתב בהדיא שלא נתחוורו לו דברי המגריכים שיהיו בדפנות אלו שבעה עשר טפחים ואם כן הוא סובר שאף על פי שאינה גבוהה אלא עשרה טפחים כשרה ואם כן לא בעינן שבעה על שבעה בגובה עשרה שהרי היא משפעת ועולה וכלה בגג טפח ואין בכל גובה אלא עשרה [טפחים] ואפילו הכי מכשרינן לה ותפול עליו קושיית הרב ז"ל (הרא"מ) דלמה קראו סוכה שסככה שבעה על שבעה סוכה קטנה ששיעורה מצומצם שאין פחות ממנה הא בטפח אחד נמי כשרה. ואפשר לידחק ולומר דהא דבעינן שבעה על שבעה בסוכה היינו בקרקעיתה אבל הסכך נהי שאם רחבו שבעה על שבעה אויר או סכך פסול פוסלים בו אפילו בשלשה מכל מקום גג שבעה אינו עיכוב בסוכה· וכל שאין לה גג אלא טפח והוא מסוכך בסכך כשר כשרה שכיון דגג טפח משוב אהל לטומאה משוב נמי אהל לסוכה והרי כל אהל סוכה זו מסוכך בסכך כשר והיא גבוהה עשרה ויש בחלל קרקעיתה שבעה על שבעה הילכך כשרה לדעת הסוברים כן:

תרלב א סכך פסול פוסל באמצע בארבעה טפחים וכו'. בסוף פרק קמא (יז.) אמר [א] רבה אשכחתיהו לרבנן דבי רב דיתבי

דרכי משה

(ה) ודעת הטור כדעת הר"ן שהרי כתב דבעינן שיהא שבעה על שבעה בגובה עשרה אם כן על כרחך הוא יותר משבעה עשר עם הגג:

פרישה

או אם הרחיקה. כזה טו]: יש בה לרבע שבעה טפחים על שבעה טפחים. פי' לעשות ריבוע בתוכה ועיין לקמן סימן תרל"ד וכתב הר"ן על זה ודוקא כגון שיש לה שבה עשר טפחים שהם שבעה עשר בהדי האי טפח כי היכי דלהוי שבעה מייהו לסכך ועשרה למחיצה שעשה השיעור הצריך לסכך בדפנות אלו מדבר שמסככין בו והרא"ש כתב בשם התוספות שצריך שיהיה השיפוע הנשאר לסכך יותר משבעה טפחים בתוספת האלכסון על הצלע עיין בב"י וכן יש לדקדק מדברי רבינו שם"ל הכי שהרי מצריך לאחר שעלה יהיה בה שיעור לרבע בה שבעה על שבעה נמצא שנשאר עליו עוד השיפוע לסכך הו' על ז' דהיינו הצלע עד הכותל:

וקאמרי אויר פוסל בשלשה סכך פסול פוסל בארבעה (שם:) בגמרא אמרי להא שמעתא בהאי לישנא בנהרדעא מתנו אמר רב [ג] הוא אמר שמואל סכך פסול באמצע פוסל בארבעה מן הצד פוסל בארבע אמות ורב אמר בין מן הצד בין באמצע בארבע אמות. ופירש רש"י באמצע בארבעה. דמקום משוב הוא להפליג ולחוץ שאין הדפנות מועילות זו לזו ונראות כשתי סוכות: מן הצד בארבע אמות. אבל פחות מכאן כשרה דמסלקינן להו בפחות מכאן בעקימת דופן ובצד שיעמיד הכשר סוכה בכשר אבל ארבע אמות לא איתמר בהו דופן עקומה: **וכתב** הרי"ף (ח:) והלכתא בהא כשמואל דהא רבנן דבי רב כוותיה סבירא להו והני מילי בסוכה גדולה אבל בקטנה בין באמצע בין מן הצד בשלשה טפחים: **וכתב** הר"ן (שם ד"ה גמ' אמר) אבל בסוכה קטנה בין באמצע בין מן הצד בשלשה טפחים דכיון דליכא בסוכה אלא שבעה בעינן שלא יהא בה מסכך פסול שלשה דנפיק מתורת לבוד: **וכתב** עוד (שם) יש חולקים על הרי"ף דבין באמצע בין מן הצד בארבע אמות והרמב"ן (בחידושיו שם) מכריע כדברי הרי"ף משום דסוגיין בכולהו תנויי דאמרינן דופן עקומה ואי כרב דאמר אפילו באמצע בארבע אמות דופן עקומה למה לן ואני חוכך על הכרעתו וכתבתיו בחידושי עכ"ל: **והרא"ש** (פי' לב) כתב וזה לשונו כתב בעל העיטור (הל' סוכה פב.) איכא פלוגתא בין רבותא הרי"ף פסק כשמואל דהא רבנן דבי רב כוותיה סבירא להו ובעל הלכות (הל' סוכה פ"א לב ע"ג) פסק כרב כלישנא בתרא והירושלמי (פ"א הי"א) מסייע ליה ומסתברא כוותיה דהא רבנן לאו סייעתיה היא דהא אי לישנא בתרא איתא קמא ליתא דתרי לישני ניהו והילכך מספקא לן אי כסורא אי כנהרדעא פלוגתא דרב ושמואל והלכתא כרב דבין באמצע בין מן הצד בארבע אמות ומשמע דכי היכי דבהרחיק הסיכוך מן הדפנות בפיסול אויר ליכא פלוגתא בין באמצע בין מן הצד בסכך פסול נמי ליכא פלוגתא ומיהו פלוגתא דרבותא היא ולחומרא והרמב"ן (שם) כתב ואני אכריע כדברי הרי"ף וכו' וכן פסקו (הרמב"ן) [הרמב"ם (פ"ה הי"ד) א"]] וה"ר יעשיה (פסקי רי"ד) ז"ל דבאמצע פוסל בארבעה: **ומ"ש** גבי פחות מארבעה מותר לישן תחתיו. יתבאר בסמוך בסייעתא דשמיא: **ומ"ש** דבפחות מארבע אמות אמרינן דופן עקומה. הכי אמרינן בריש סוכה (ד., ו:) ובכמה דוכתי:

אבל פחות מארבעה כשרה ומותר לישן תחתיו. מן הצד אינו פוסל אלא בארבע אמות. אבל פחות מארבע אמות כשרה דאמרינן דופן עקומה (א) אפילו אין הדופן אלא עשרה טפחים והגג גבוה ממנו הרבה שאנו רואין הדופן כאילו עולה

ומ"ש אבל בפחות מארבעה כשרה ומותר לישן תחתיו. שם אמרו דסכך פסול פחות משלשה מצטרף לשיעור סוכה בסוכה קטנה וישנים תחתיו ואויר פחות משלשה מצטרף ואין ישנים תחתיו וסבירא ליה לרבינו דהוא הדין נמי בשיש בו שלשה אלא שאין בו ארבעה נמי ישנים תחתיו בסוכה גדולה והא דנקט בגמרא פחות משלשה משום דהתם איירי בסוכה קטנה וכך היא דעת בעל המאור (ט.) וכבר כתב הר"ן (ח: ד"ה ולענין, ט: דיבור ראשון) שהראב"ד חולק עליו דכי איתמר דישנים תחתיו בפחות משלשה איתמר אבל בשלשה אין ישנים אף בסוכה גדולה:

ב **ומ"ש** ומן הצד אינו פוסל אלא בארבע אמות וכו'. משנה שם סוכה גדולה שהקיפוה בדבר שאין מסככין בו אם יש תחתיו ארבע אמות פסולה הא פחות כשרה משום דאמרינן דופן עקומה: **ומ"ש** ואפילו אין הדופן אלא עשרה טפחים והגג גבוה ממנה הרבה וכו'. יש לתמוה מנ"ל הא ומה שפירש הבית יוסף וזה לשונו נראה שלמד כן מפירוש רש"י שבמשנה דהרחיק הסיכוך מן הדפנות שהוכיח רש"י דאין פירוש דופן כאילו הדופן עקום והולך תחת הסכך הפסול ומגיע לכשר ומוציא הפסול מן הסוכה דאם כן גם גבי אויר נמי נימא הכי ואם איתא דכל שמפסיק אויר בין הסכך ולדופן בגובה לא אמרינן דופן עקומה היכי הוה ס"ד לומר גבי אויר דריחוק משך דנימא דופן עקומה דהא כל שכן הוא עכ"ד אין מזה ראיה כלל דאיכא למימר דודאי לפי האמת לא אמרינן דופן עקומה לא באויר דמשך ולא באויר דגובה אלא רש"י בא להכריח שאין פירוש דופן עקומה כאילו הדופן עקום וכו' משום דאם כן גם גבי אויר נמי נימא הכי ואמאי תנן הרחיק הסיכוך מן הדפנות במשך בשלשה טפחים פסולה נימא דופן עקומה ומה שלא הכריח רש"י דבר זה מאויר דגובה זהו מפני שלא מצא מפורש דלא אמרינן דופן עקומה באויר דגובה ושמא אמרינן דופן עקומה בכל ענין ע"כ הכריח מדתנן הרחיק הסיכוך מן הדפנות דלא אמרינן דופן עקומה באויר דמשך ומינה דה"ה באויר דגובה לא אמרינן דופן עקומה ועוד יש לדקדק עליו דאפילו אמ"ל דהוה קלת הוכחה מדברי רש"י מכל מקום גם על רש"י גופיה הוה קשה מנ"ל לחלק ולומר דאמרינן דופן עקומה באויר דגובה שהרי גם הר"ן ז"ל פירש כדברי רש"י דלא אמרינן כאילו הדופן הוא עקום אלא רואין הסכך כאילו הוא דופן וכשיש שם אויר מפסיק אין לומר כן ואף על פי כן כתב הו"ל לפי שיטה זו על כרחך כשהדפנות מגיעות לסכך עסקינן אבל אם אין דפנות מגיעות לסכך ליכא למימר דופן עקומה וכיון דאמרינן דאם יש משפת אצטבא ולכותל ארבע אמות פסולה על כרחך לא סבירא לן כרבה דיהיב טעמא משום דלא שלטא ביה עינא ומכשיר בשהדפנות מגיעות לסכך אפילו למעלה מעשריס אמה וזה קיוע לרי"ף ז"ל שדחה לרבה עכ"ל הר"ן: **ויש** רוצים לפרש דדעת רבינו דמהאיא דאצטבא שהוא מפסקי הלכות של בני הישיבה (עי' ג: רש"י ד"ה היתה) דמשמע דאתיא אליבא דכולי עלמא ואפילו לרבה דיהיב טעמא משום דלא שלטא ביה עינא בשאין דפנות מגיעות לסכך ואפילו הכי כשרה הסוכה על ידי דופן עקומה בגבה אצטבא מן הצד אף על פי שיש כאן אויר בגובה והא נמי לאו ראיה היא כל עיקר מדא דבעל כרחך הני פסקי הלכות דאצטבא וכל אותה הסוגיא לא אתיא כרבה בלישנא קמא דסבירא ליה לרבה דסכך פסול פוסל בדוקא באמצע אמות בין באמצע ובין מן הצד משום דהכי הוי שיעורא הלכה למשה מסיני ופליג אתלמידי דרב דקאמרי דבאמצע פוסל בארבעה אמות משום דופן עקומה דלרבה ליכא דופן עקומה כל עיקר בהך לישנא כדכתב הרמב"ן והביאו דבריו הר"ן והרא"ש ז"ל וכיון שכן איכא למימר דהני פסקי הלכות לא אתיין כרבה אף לישנא בתרא ומיירי בדפנות מגיעות לסכך ועוד אפילו אמ"ל דהוי ראיה לישנא בתרא מכל מקום איכא למידחי ולמימר דהא דאמרינן דופן עקומה אף כשאין הדפנות מגיעות לסכך היינו דוקא כשהוא פחות משלשה אבל בגבוה הרבה שיצא מתורת לבוד מנ"ל ורבינו ז"ל פסק להדיא אפילו כשהגג גבוה הרבה לכן נראה לי עיקר דמשמע ליה לרבינו מדתנן מעיקרא המשלשל דפנות מלמעלה למטה וכו' ודתר הרי חוץ עולה הרחיק הסיכוך וכו' בית אחתה וכו' וכו' חלה וכו' וכו' חוכה גדולה וכו' משמע דאלה אלו לאמרינן

אין בגובה הדופן אלא עשרה טפחים והגג גבוה ממנו הרבה אפילו הכי אמרינן דופן עקומה בפחות מארבע אמות משום דאמרינן תחלה גוד אסיק מחילה עד לסכך ובתר הכי רואין כאילו הסכך נעקם וכיולא בזה צריך לפרש למעלה בסימן תר"ל (שלה.) אלא מ"ש שאם הגג גבוה הרבה והרחיק הסיכוך מן הדפנות במשך בפחות משלשה דכשרה משום דאמרינן תחלה גוד אסיק ובתר הכי אמרינן לגוד והיינו משום דס"ל דמתניתין דהרחיק הסיכוך עלה דמתניתין דהמשלשל קאי וכבר כתבתיו למעלה (שם ד"ה ומ"ש וכלבד) עיי"ש: ולענין הלכה יש להחמיר כדעת הר"ן דלא אמרינן דופן עקומה בחויר כל עיקר לא בחויר דמשך ולא בחויר דגובה כיון שילא מתורת לבוד:

ג ומ"ש והילכך בית שנפחת וכו'. משנה הזכרתיה בסמוך ואף על גב דבגמרא קאמר דלא זו אף זו קתני לא זו בית שנפחת דהני מחיצות לבית עצידי אלא אפילו חצר המוקפת אכסדרה דמחיצות לאו לאכסדרה עצידי ולא זו הני תרתי דסככן ממין סכך כשר הוא ופסולין משום ולא מן העשוי אלא אפילו סוכה גדולה שהקיפוה בדבר שאין מסככין בו דסככה ממין סכך פסול הוא אפילו הכי מכשיריגן בפחות מארבע אמות דאמרינן דופן עקומה מכל מקום לא דקדק רבינו ונקט בלשונו בית שנפחת דתנן בריש"א ונסמך על מה שסתם בתחלת דבריו סכך פסול בתן הצד בפחות מארבע אמות כשרה דמשמע אפילו היכא שהוא ממין סכך פסול אך קשה שהיה לו לבאר דאפילו באכסדרה דמחיצות לאו לאכסדרה עצידן דאמרינן נמי דופן עקומה בפחות מד':

ד ומ"ש ומיהו אין ישנים תחתיו כל זמן שיש בו ארבעה טפחים. משנה שם נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים כשרה וכלבד שלא ישן תחתיו ואוקימנא בגמרא אליבא דשמואל דהלכתא כוותיה דאמר מחלוקת דרבי מאיר ורבי יהודה בנסרים שאין בהן ארבעה אבל אם יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה הך מתניתין דברי הכל היא וכגון שנתנה מן הצד דאמרינן דופן עקומה ולא חשיב סכך פסול למיפסלא אלא שלא ישן תחתיו:

ה וה"מ בסוכה גדולה וכו'. שם גבי הא דתניא פסל היוצא מן הסוכה גדון כסוכה קאמר מאי פסל היוצא מן הסוכה אמר רב ומ"ש הילכך בית שנפחת (מן הצד) [באמצע] וכו'. משנה בפרק קמא (יז.) בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין הכותל ולסיכוך ארבע אמות פסולה משמע הא פחות מארבע אמות כשרה ומפרש בגמרא בריש פירקא (ד.) דטעמא משום דאמרינן דופן עקומה. ופירש רש"י בית שנפחת וסיכך וכו'. גגו נפחת באמצעו רחוק מן הדפנות לכל צד וסיכך על הפחת באמצעו ונמצא תקרת הבית שהיא פסולה [משום תעשה ולא מן העשוי] מפסקת בין הדפנות לסכך כשר: אם יש מן הסכך [הכשר] ולכותל ארבע אמות פסולה דבארבע אמות לא נאמר למשה בסיני דופן עקומה אבל פחות כשרה הלכה למשה מסיני רואין תקרת הבית כאילו היא הדופן שנעקם למעלה ואין כאן סכך פסול לפסול הסוכה:

עד למעלה ואז נאמר דופן עקומה. הילכך בית שנפחת באמצע וסיכך במקום הפחת ונשאר מן התקרה סביב בין סכך הכשר לכתלים פחות מארבע אמות כשרה. ומיהו אין ישנים ב) **תחתיו כל זמן שיש בו ארבעה טפחים ואם נשאר ארבע אמות פסולה. והני מילי בסוכה גדולה שיש בה יותר על סכך הפסול שבעה טפחים על שבעה טפחים אבל בסוכה קטנה שאין בה אלא שבעה**

ומ"ש רבינו דאמרינן דופן עקומה אפילו אין הדופן אלא עשרה טפחים והגג גבוה ממנו הרבה וכו'. נראה שלמד כן מדפירש רש"י הא דתנן (יז.) הרחיק את הסיכוך מן (הדופן) [הדפנות] שלשה טפחים פסולה לאו בגובהה קאמר אלא במשכה פסולה דאויר פוסל בשלשה אפילו מן הצד ומכאן אני אומר ומפרש הא דאמרינן דבסכך פסול מן הצד אמרינן דופן עקומה להכשיר עד ארבע אמות היינו דמשבינן לסכך כאילו הוא מן הדופן ונעקם ונכפף למעלה ובאויר ליכא למימר הכי ואיני מפרש רואין את הדופן כאילו הוא עקום והולך תחת הסכך פסול ומגיע לסכך כשר ומוציא את הפסול מן הסוכה דאם כן גבי אויר נמי נימא הכי ע"כ נראה מדבריו שאע"ג שהסכך גבוה מן הדפנות כמה אמרינן דופן עקומה להכשיר מדקאמר דאם כן גבי אויר נמי נימא הכי כלומר היכא שהסיכוך מרוחק מן הדפנות במשכה כמו בתחתיתן שנמצא אויר מפסיק בין הדופן ולסכך במשך ואם איתא דכל שמפסיק אויר בין הסכך ולדופן בגובה לא אמרינן דופן עקומה לא הוה שייך לומר גבי אויר דריחוק במשך דנימא דופן עקומה דכ"ש הוא [ג]: **אבל** הר"ן כתב בריש סוכה (ב. ד"ה בגה) גבי בגה בה אלטבא מן הצד פירוש דופן עקומה שרואים כאילו הדופן נעקם וכאילו הסכך כולו שמן הדופן ולאלטבא הוא הדופן אלא שנתעקם שכן דרכן של כותלים להתעקם אבל אי אפשר לפרש רואין כאילו הדופן נתקרב לסכך דאי הכי היכי אמרינן לקמן (יז.) דאויר אפילו מן הצד פוסל בשלשה נימא רואין הדופן כאילו נתקרב ולא יהא פוסל אלא בארבע אמות שיותר קל לדופן להתקרב כשאין שם סכך מפסיק אלא ודאי היינו טעמא לפי שרואין הסכך כאילו הוא דופן וכשיש שם אויר מפסיק אין לומר כן ולפי שיטה זו הדבר ברור שאין אוכלין באותו שיעור שבין דופן לאלטבא כיון שאנו דנין סכך שעליו כאילו הוא דופן ולפי שיטה זו גם כן על כרחך בשהדפנות מגיעות לסכך עסקינן אבל אין דפנות מגיעות לסכך לא אמרינן דופן עקומה עכ"ל. ומכל מקום זה שכתב שאין אוכלין באותו שיעור שבין דופן לאלטבא דהיינו סכך פסול דאנו אומרים דופן עקומה היינו כשיש בסכך פסול ארבעה טפחים אבל אם הוא פחות מארבעה טפחים ישנים ואוכלין תחתיו כמו שכתב רבינו. וכתב הר"ן בסוף פרק קמא (מ: ד"ה ולענין, ט: דיבור ראשון) שזהו לדעת הרז"ה (ז.) אבל הראב"ד (בהשגות על בעה"מ שם אות ב) סובר שאין ישנים תחתיו אלא אם כן הוא פחות משלשה: **ודע** שזה שהסכימו רש"י והר"ן לפרש דופן עקומה שרואין כאילו הדופן נעקם וכאילו הסכך כולו שמן הדופן לאלטבא הוא הדופן אלא שנתעקם כך הם דברי הרמב"ם בפרק ה' (הי"ד):

פרישה

אבל בסוכה קטנה וכו'. דנפיק מתורת לבוד. ר"ן:

חדושי הגהות

[ג] ולי נראה דאדרבה אי איכא למישמע מפירוש רש"י שם איפכא איכא למישמע דכמו שמפיק רש"י לפירושו דבדאיכא אויר במשך לא אמרינן דופן עקומה הוא הדין ואם [illegible]

עלה:

ב ומ"ש דאויר בין בגדולה בין בקטנה שוין דבין באמצע בין מן הצד בשלשה טפחים פסולה. סס (יז.) אמר רבה אסכחתיהו לתלמידי דבי רב דימי וקא אמרי אויר פסול בשלשה סכך פסול פוסל בארבעה ומייתי לה מדתנן (יז.) הרמיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה ומתניתין משמע דבין בגדולה בין בקטנה מיירי ובהדיא אמרינן בגמרא הכי כמו שאכתוב בסמוך ומתניתין נמי בתן הלד מיירי דקתני דפוסל בשלשה טפחים וכל שכן באמצע: ומ"ש דבפחות משלשה מצטרף להשלים שיעור סוכה אבל אין ישנים תחתיו. סס (יט.) גבי הא דתניא (תוספתא פ"ב ה"ב) פסל היוצא מן הסוכה נדון כסוכה א"ר הושעיא ד] לא נצרכה אלא לסכך פסול פחות משלשה בסוכה קטנה ומאי יוצא מתורת סוכה מתקיף לה רב הושעיא לא יהא אלא אויר ואויר בפחות משלשה טפחים בסוכה קטנה מי פסיל אמר ליה רבי אבא זה מצטרף ואין ישנים תחתיו וזה מצטרף וישנים תחתיו. ופירש רש"י לא יהא אלא אויר. ופשיטא דכשר דאפילו אויר החמור ממנו אינו פוסל בשיעור זה: אמר ליה רבי אבא. להכי אהני נדון כסוכה דאשמועינן תנא לומר שישנים תחתיו דאילו אויר פחות משלשה מצטרף להשלים שיעור הסוכה אבל אין ישנים תחתיו:

וכתב הרא"ש (סי' לה) וכן משמע בירושלמי פ"ג דברכות ה] (ריש ה"א) כפירוש רש"י וכתב עוד (הרא"ש שם) דלא תיקשי לך איך יוכל אדם להזהר בסוכה מלאה נקבים שלא יישן תחת הנקבים דהכא מיירי כשאויר מהלך בכל אורך הסוכה:

ג—ד ומ"ש והא דאויר פוסל בשלשה וסכך פסול פוסל בארבעה היינו בסוכה שאין לה אלא שלש דפנות וכו' עד סוף הסימן. הכל שם בתוספות (יז. ד"ה אויר) ובפסקי הרא"ש (סי' לג) ז"ל:

דרכי משה

תרלב (א) וכתב הר"ן בסוף פרק קמא (ע"א) (ט. ד"ה גרסי') ומיהו דוקא שיש בו כדי לישן תחתיו כלומר שעומד בו ראשו או רובו אבל כל שאין בו כדי ראשו ורובו מסתברא דישנים תחתיו שאינו חייב לעשות הסוכה כמין בית עכ"ל אבל בתולדות אדם וחוה נחיב ח' חלק א' (נו ע"ג) דהא דאין ישנים תחתיו דוקא כשהאויר הולך על פני כולו אבל אם אינו הולך בכל אורך הסוכה ישנים תחתיו ומטעם זה אין נזהרים מלישן תחת נקבים פחותים משלשה עכ"ל:

פרישה

אבל אין ישנים תחתיו. ולא תקשה לך איך יוכל אדם ליזהר בסוכה מלאה נקבים שלא יישן תחת הנקבים דהכא מיירי כשאויר מהלך בכל אורך הסוכה. לעיל"י: **נשאר הפנימי בלא דופן.** אף על גב דלעיל בסימן תכ"ל כתב שקבים היוצאים לאחורי הסוכה וכו' כשרה הכא נמי יימא אף על גב

חדושי הגהות

למעלה מעשרים אמה לא שלטא וכו' ולדידיה כשהדפנות מגיעות לסכך אפילו למעלה מעשרים אמה כשרה וכתב הרי"ף (פ.) איכא מאן דאמר דהלכתא כרבה וכו' ובגמרא (ד.) אמרינן גבי סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה שאם בנה בה אצטבא מן הצד אם יש מן האצטבא ולצד השני פחות מארבע אמות כשרה משום דאמרינן דופן עקומה והשתא מי אמרת דלא אמרינן דופן עקומה כשיש אויר בגובה על כרחך הך שמעתתא דאצטבא לא אתיא כרבה דאם הדופן מגיע לסכך לרבה בלא אצטבא כשרה ומי אין הדופן מגיע לסכך מאי מועיל האצטבא מי לא אמרינן דופן עקומה וכיון דאין שמעתתא דסתמא דתלמודא אתיא אליבא דרבה למה פסק הך מאן דאמר כרבה וגם הרי"ף דפסק דלא כוותיה דרבה נתן טעם אחר למה פסק דלא כוותיה אלא על כרחך צריך לומר דסבירא ליה דהך שמעתתא דאצטבא אתיא שפיר אליבא דרבה ובאין הדפנות מגיעות לסכך ואפילו הכי אמרינן דופן עקומה מכלל דשפיר אמרינן דופן עקומה אפילו יש אויר בגובה ואין להקשות מאי אצא דבדאיכא אויר במשך לא אמרינן דופן עקומה דיש לומר דבדאיכא אויר מן הצד אמרינן גוד אסיק מה שאין לומר בדאיכא אויר במשך ואפשר שמזה למד רבינו דאפילו אין הדפנות מגיעות לסכך אמרינן דופן עקומה (מהרל"ח):

על שבעה בין באמצע בין מן הצד בשלשה טפחים פסולה בפחות משלשה כשרה וישנים תחתיו ומצטרף להשלים הסוכה לכשיעור:

ב ואויר בין בגדולה בין בקטנה שוין דבין באמצע בין מן הצד בשלשה טפחים פסולה ובפחות משלשה כשרה ומצטרף להשלים הסוכה לכשיעור אבל אין ישנים תחתיו (א) ן). והא דאויר פוסל בשלשה וסכך פסול בארבעה היינו בסוכה שאין לה אלא שלש דפנות ומתחיל בדופן האמצעי ומהלך על פני כל הסוכה עד צד הפרוץ דהשתא מפסיק האויר וסכך הפסול בין סכך כשר לכשר ולא נשאר מכל צד אלא שתי דפנות. אבל אם מתחיל מן הדופן שמהצד ומהלך עד הדופן שכנגדו אם נשאר מן הסכך הכשר לצד הדופן האמצעי כדי הכשר סוכה כשרה דהא אית לה שלש דפנות וצד שמעבר הפתח אם יש ביניהם אויר שלשה פסול אבל אם סכך פסול מפסיק ביניהם ונשאר אצל הפתח הכשר סוכה אם יש מסכך הכשר של צד הפתח עד הדופן האמצעי פחות מארבע אמות הכל כשר. הצד הפנימי שקרוב לדופן שהרי יש לו שלש דפנות והצד החיצון על ידי דופן עקומה שאנו רואין דופן האמצעי כאילו הוא אצל סכך הכשר החיצון ומכל מקום לא נפסל הפנימי שנאמר כיון שאנו רואין הדופן האמצעי כאילו הוא אצל הכשר החיצון הרי שנשאר הפנימי בלא דופן דנהי דאמרינן רואין מכל מקום במקומו הוקעיא לא נצרכה אלא לסכך פסול פחות משלשה בסוכה קטנה ומאי יוצא ממתורת סוכה מתקיף לה רב הושעיא לא יהא אלא אויר ואויר פחות משלשה טפחים בסוכה קטנה מי פסיל אמר ליה רבי אבא זה מצטרף ואין ישנים תחתיו וזה מצטרף וישנים תחתיו. ופירש רש"י לא יהא אלא אויר. ופשיטא דכשר דאפילו אויר החמור ממנו אינו פוסל בשיעור זה: אמר ליה רבי אבא. להכי אהני נדון כסוכה דאשמועינן תנא לומר שישנים תחתיו דאילו אויר פחות משלשה מצטרף להשלים שיעור הסוכה אבל אין ישנים תחתיו: ד"ה אמר ליה רבי אבא) דבאויר מצטרף להשלים השיעור כיון דאיכא תורת לבוד ואין ישנים תחתיו ובסכך פסול מצטרף וישנים תחתיו והתוספות (שם ד"ה לא) פירשו בהיפך והרא"ש והר"ן (ע. ד"ה גרסי') ובעל המאור (שם ד"ה והא דתני') הסכימו לפירוש רש"י שכן מוכח בירושלמי ומוכח בסוגיא לשם בשקלא וטריא דאמיי ורבא דבסוכה קטנה אף על פי שאין באויר לבדו שלשה טפחים אלא עם סכך פסול יחד איכא שלשה טפחים נמי הסוכה פסולה והיינו טעמא כיון דנפיק מתורת לבוד חשיב למעט שיעורא דסוכה לעולם בין כשהוא שלשה טפחים אויר לחוד ובין כשהוא שלשה טפחים עם הסכך פסול ביחד וכתבו רבינו לקמן בסוף סימן זה:

נהן וחשיב כהן ד׳ גמי קלי: אמאי כשרה. בכל אחת מהנסרים שיש שיעור לפסל היכא דליכא למיסרייה בדופן עקומה וזו טולה מעוגלת בהן ואם גדולה היא אותם שתין לאחרבע אמות בה: שאין בה אלא שמונה אמות מצומצמות. לא פחות ולא יותר שהן ארבעים ושמונה טפחים וכגון שהחמיר בה מני׳ לדליה דיהב נפר ברישא והדר פסל ונפר ופסל ונפר ופסל מהאי גיסא הרי ב״ד עפחים הרי סיכוך על המצעה ואחר ומתחיל מלדה השני ועושה כמו כן והוו להו שני פסלים במצע דאיכא הכשר סוכה והרי ה׳ טפחים הן הלכך כשרה על ידי אותן שני פסלים ואמת הנסרים לא יהיו הסוכה אינה נפסלת בהן דאמרי׳ דופן עקומה עד הפסלים האמצעים דהא פחות מארבע אמות הוא. וא״ה נסרים ופסלים הפחותים מד׳ לא אמצעים בשנים ומעמד בין בקנים בין בשפודין הוי מיעוט בסוכה קטנה בקנים הוי מיעוט בשפודין לא הוי מיעוט והני מילי מן הצד אבל באמצע פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר אין לבוד באמצע וחד אמר אין לבוד באמצע דתניא *קורה דיוצאה מבותל זה ואינה נוגעת בבותל אחר וכן שתי קורות אחת יוצאה מבותל זה ואחת יוצאה מבותל אחר ואינן נוגעות זו בזו פחות משלשה אינו צריך להביא קורה אחרת שלשה צריך להביא קורה אחרת ואידך שאני קורות דרבנן מאי טעמא דאמר אין לבוד באמצע דתנן *ארובה שבבית ובה פותח טפח טומאה בבית כולו טמא מה שבנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור אין בארובה פותח טפח טומאה בבית כנגד ארובה כל הבית כולו טהור ואידך שאני הלכות טומאה דהבי נמירי להו דרש רבי יהודה בר אלעאי בית שנפחת וסיכך על גבין כשרה אמר לפניו ר׳ ישמעאל ברבי יוסי רבי פריש כך פירש אבא ארבע אמות פסולה פחות מארבע אמות כשרה דרש רבי יהודה בר אלעאי אברומא שריא אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי רבי פריש כך אמר אבא של מקום פלוני אסורה של מקום פלוני מותרת כי הא דאמר אביי האי *צחנתא דבב נהרא שריא מאי טעמא אילימא משום דדריפי מיא והאי דג טמא כיון דלית ליה רוש השדרה לא מצי קאים והא קא חזינן דקאי אלא משום דטליתי מיא והאי דג טמא כיון דלית ליה קילפי לא מצי קאי והא קא חזינן דקאי אלא משום דלא מרבה טיניהו דג טמא אמר רבינא והאידנא דשפכי נהר איתן ונהר גמרא לתתם אסורא *אתמר סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין כשרה שאין לה פצימין אביי אמר כשרה ורבא אמר יפסולה אביי אמר כשרה אמרינן

*) מיהוכן יד. לקמן כב. [ומשמע מיהוכן ס״מ ה״ג]

ומודה רבי מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלא נסר שמניח פסל ביניהם וכשרה בשלמא למ״ד בין באמצע בין מן הצד בד׳ אמות משום הכי כשרה אלא למאן דאמר באמצע בארבעה אמאי כשרה אמר רב הונא בריה דרב יהושע הכא בסוכה דלא חויא אלא שמנה (ה) מצומצמות עסקינן ויהיב נסר ופסל ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא ונסר ופסל ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא דהוו להו שני פסלין באמצע ואיכא הכשר סוכה באמצע דאמר אביי אויר שלשה בסוכה גדולה ומיעוט בין בקנים בין בשפודין הוי מיעוט בסוכה קטנה בקנים הוי מיעוט בשפודין לא הוי מיעוט והני מילי מן הצד אבל באמצע פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר *יש לבוד באמצע וחד אמר אין לבוד באמצע מ״ט דמ״ד יש לבוד באמצע דתניא *קורה דיוצאה מבותל זה ואינה נוגעת בבותל אחר וכן שתי קורות אחת יוצאה מבותל זה ואחת יוצאה מבותל אחר ואינן נוגעות זו בזו פחות משלשה אינו צריך להביא קורה אחרת שלשה צריך להביא קורה אחרת ואידך שאני קורות דרבנן מאי טעמא דאמר אין לבוד באמצע דתנן *ארובה שבבית ובה פותח טפח טומאה בבית כולו טמא מה שבנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור אין בארובה פותח טפח טומאה בבית כנגד ארובה כל הבית כולו טהור ואידך שאני הלכות טומאה דהבי נמירי להו דרש רבי יהודה בר אלעאי בית שנפחת וסיכך על גבין כשרה אמר לפניו ר׳ ישמעאל ברבי יוסי רבי פריש כך פירש אבא ארבע אמות פסולה פחות מארבע אמות כשרה דרש רבי יהודה בר אלעאי אברומא שריא אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי רבי פריש כך אמר אבא של מקום פלוני אסורה של מקום פלוני מותרת כי הא דאמר אביי האי *צחנתא דבב נהרא שריא מאי טעמא אילימא משום דדריפי מיא והאי דג טמא כיון דלית ליה רוש השדרה לא מצי קאים והא קא חזינן דקאי אלא משום דטליתי מיא והאי דג טמא כיון דלית ליה קילפי לא מצי קאי והא קא חזינן דקאי אלא משום דלא מרבה טיניהו דג טמא אמר רבינא והאידנא דשפכי נהר איתן ונהר

*) מיהוכן יד. לקמן כב. [ומשמע מיהוכן ס״מ ה״ג]

אין לבוד באמצע. הייט למעלה דפעמים מכניסין לעיל (דף ז.) קנה קנה פחות מג׳ ומקורת מבוי פריך שפיר דהייט גמי למעלה פריך בין למאן דאמר ס״ק דעיכובין (דף יב:) קורה מקום היכרא כין למאן דאמר מקום מחולה וא״ה אם אין לבוד באמצע אי״כ אלאה מרוכה מחמתה מיפסל עד שתקנה מרוכה יפה ומשובה כמין בית שלא יהא בה נקב אלו פרכא הוא דהכא מיירי כשהאויר מהלך על פני כולה וכהיכוך מהלכו לעניים והא לאין סכך פסול פוסל בפחות מתרבעה ותעיב דאין לבוד באמצע לא דמי לאויר הא מה נפשך יאר מקלקה הרי יצא מחוסרא לבוד ואפילו הכי פוסל לפי שאינו חשוב להיות חולן ומפסיק ביניהם:

אין בארובה פותח טפח טומאה בבית כנגד ארובה כל הבית טולו טהור. בסיפא גרסינן כי ריפא ובדבריהם אחריה יש ביניהם חולון במסכת אהלות פרק ו׳ והכא לא מייתי לה כולה שדרך הגמרא לקבל מקצות

סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין. במשנתנו פירש בקונטרס (נמי דף יז.) אחר המוקפת אכסדרה אחר זו מוקפת בתים ופתוחים לה סביב מקצת רוחות ולפי הבתים עשויין אכסדראות סביב לג׳ רוחות והאכסדרה פתוחה היא ואין לה דופן לאר אחר וזה סיכך על גבי אויר של אחר ואין דופן לסוכה אי אלא מחיצות הבתים המפסיקות בין הבתים לאכסדרה ומאלו הקרקע האכסדרה מפסקת סביב בין סכך לרפות ואם יש בתוכה האכסדרה ד׳ אמות פסולה פחות מד׳ אמות כשרה דאמרינן דופן עקומה דונמא לבבר קלייטער״ל של האמות שיש לה אויר שיש בה עמודים והקוף האכסדרה סביב לה ובשיש בתקרת האכסדרה אכרע לאמות ויש לה הסוכה פלוגין לאכסדרה עמודים כמין אלטע וביניהן פחות משלשה כשרה דאמרינן בה לבוד ובשאין בה פלוגין בה אמר כשרה דאמרינן פי הקרא יורד וסותם הוא עוביין של נסרים שבתקרה עובי דאיתיהם הכלה לגד הסוכה יורד וסותם מכל גד וכבר אמר פסולה לא אמרינן פי הקרא יורד וסותם כדמפרש טעמא דקאמר פירש בקונטרס והא דאינמרינ ליה לאמעוניין שיש לה פצימין דבשלים על ידי לבוד משום דלאידך ליכא קפסיל רבא וקפסיר דלא אמרינן הכא לבוד לפי שהפצימין לחולל האכסדרה נעשה ולא לאויר המחוץ ולמאי

אמרינן

רבינו חננאל

שנינו אבל ביניהן וכשרה ושורה רבי יהודה שאם נתן עליה נסר שרוחב ד׳ טפחים תחתיו [ואין ישנים בה] כשלמא לרב דאמר לשלם בר׳ אמות משום הכי כשרה אלא לשמואל דאמר באמצע בארבעה טפחים פסולה קשיא ותשני רב דונא בריה דרב יהושע אליבא דשמואל הכא בבא מתני׳ בסוכה שאין ד׳ אלא ה׳ אמות על שתן ל״ה טפחים היא וכגון דמסבר בה נסר ופסל ונסר ופסל [ונסר ופסל] מהאי גיסא ונסר ופסל ונסר ופסל [ונסר ופסל] מהאי גיסא דהוו לה ב׳ פסלין באמצע שיעור ב׳ פסלין ה׳ שפחים וכל אבל הוא סבר כשר׳ והנסר הוא סבר פסל בפנאי*) שאי שהן קנים בראמון מאי פסל קנים הדיצאים מן הסוכה הוא פסל הדיצא מן הסוכה נידוק בסוכה סבר כשר באמצע ה׳ אמה מהשקאמה ושלישי ושלש אמות [ושלש] מזה הצד שיעור שלשה נסרים וב׳ פסלין הכן מן הצד האחר והנן בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין בחול לסיכך ד׳ אמות פסולה שם ד׳ אמות פסולה הא פחות מד׳ כשרה ותרי אחר מן הסחיצות ותיא דחזן עשקה דקיימא לן חל״ם אילמא הר״ם וכיון שהיא ג׳ אמות ושלש מהאי גיסא וג׳ אמות ושלש מ״ה ה״ה ביבא וסכך כשר באמצע ה׳ טפחים שהן שיעור סוכה דוקא כאילו הן ב׳ פסלין (הן) שהן באמצע היא הסוכה ואלו הנסרים והפסלין מזה הצד ומזה הצד חשובין כדפנות ודינן אחן כאילו(הן) בתוכן עקשה לסיכך הי״א הסוכה כשרה ומצאנו אותו סמוכים ביתשלמי ר׳ לוי בשל״ר ותנא ב״ר ובינא דכתיב ומסות על ח א ר ו ן את הבמות סיכן שהרוחן קרוי סכך וסיכן שהשקין דשות בדבר שעקבל טומאה כגון הבחיבה שהיא דוחן ואפילו דוחן מקבלו שכר ומקבלו עקם נקרא דוחן ראיה לפ הפחיבה וכשר היא ומאני מה אמרו ח׳ אמות מהטמטמות כדי שיעבר פסלין באמצע שאם יוסף יפסר ויחשבנן ואם יהיה הסכך ד׳ אמות פסול וקיימא לן בשמואל בהא דתנא סתיא דשמעתא כוותיה יכן הסקרה סוטרא בשעורין אר בארוכות (בבא)

עין משפט נר מצוה

קיג א מיי׳ פ״ט מהלכות סוכה הלכה כ טור״ע ת״ה סימן תרלב סעיף כ:

קיד ב מיי׳ פי״ז מהלי׳ שבת הלכה כב טור״ע ת״ה סימן שכב סעיף כא:

קטו ג מיי׳ פי״ג מהלי׳ מתנות עני הלכה ח סמג עשין רלח:

קטז ד ה מיי׳ פ״ד מהלכות סוכה הלי׳ ח ט סמג עשין מג טור״ע ת״ה סימן תכל סעיף ח:

ד

מסורת השי״ס

מוסף רש״י

ומודה רבי מאיר. בין שיש בהן מרכבה בין שאין בהן מרכבה (לעיל יד:).

שמניח פסל ביניהם. פסולים נוטן וכסי דהוא פרק כשר, וכגון דמי מלי למימר ומודה ר׳ יהודה בהן דלית בהו מרכבה דפוסלין, אלא יש בין נסר לנסר כו׳, והא דנקט ר׳ מאיר דבוחלת היא, דאפילו ר׳ מאיר דמחמיר מודה בהא (שם).

ואיבא הכשר סוכה באמצע. דכי יהיב נסר ופסל עד אמצעה מהאי גיסא ונחזר ומתחיל מלדה השני ונתן נסר כמו כן עד אמצעה. הוו להו שני פסלים באמצע ואיכא הכשר סוכה. ואפילו הכשר סוכה, ואפילו שנה לא פסלי לה, דאמרינן דופן עקומה עד הפסלים האמצעיים (שם).

צחנתא. מלוח, דבב נהרא, דנב שם הנהר (פ״ו לט:).

דדריפי מיא. נכח מקלמין, דכתיב״ם נלעי״ן (שם).

דלא מרבה טיניהו. דג טמא. קרקעים של אותו הנהר אין מגדל דגים שמאים (שם).

סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין. אחר דפעמים שיש לה הלכתה לאוכה ובשויה כמבר. ובדופן אלאים ובעיים קרטין עמודים לקרני הזיות ויש לאם טפח (עדוכין לב.) לו: אמתרין קרטין המפיליטים פחות מג׳ (שם לה.).

הגהות הב״ח

(ה) גמ׳ לאמר כל סוכה וכו׳ אלא אמנה אמות

תוס׳ אמתלאות: (ג) רש״י ד״ה מן אמר ד׳ ריב מ״ט אין אלא כל דאמרינן כמתיעקו

לאויר מי מיעוט לאויר כמאחר אמרינן כיב לבוד מן אמר אלא אם יש לאויר ג׳ באמצע אלעיני כיב אי מי מיעוט :

שקפה לאו בדופן עקומה בבית שנמחת והחזר הסקפה אכסדרה כן סוכה הסקפה בדברים שאין מסכנין בתן בגון השעורין וארוכות הסקפה וביומא בתן ״ אויר פחות מג׳ שפחים בדברין אמרינן בלבוד דמי כדתנן דאדפיך את הסיכוך ג׳ טפחים מן הרפשות אפילה הא פחות שאמרינן בלבוד דמי הכשרה ״ אויר שיש לבוד באמצע נסר לה מקרה ״ תניא קורה דיוצאה מן הבותל זה ואין נגעת בבותל זה ואחת יוצאה מבותל זה ואינן נגעות זו אצל זו אם יש ביניהן פחות מג׳ טפחים אין צריך להביא קורה אחרת ואמרינן דאמרינן מג׳ בלבוד דמי ג׳ צריך להביא קורה אחרת עליהם לפחות הפחות שבעיניהן והשלק דוחה שאני קורה דמרדגנן תיא אבל סכה שהיא מן הארוכה לא אמרינן בה לבוד באמצע דתנן אחרונה פחות מפח מטמאה בבית נגד אחרונה פחות אלא מטמאה בגגו ב״ו אין דין לבוד באמצע ״ ודתי שאני הלכות טומאה דהבי נמירי ״

*) אלו ג׳ ל מנלי שהן פסלין כדאמרן (לקמן יא:) מלי פסל כיולא מן פסוקה קנים כיולאין מן הסוכה סכך כשר כו׳ :

בשפודין לא הוי מיעוט. ותמ"ל דלא מזה ולא מזה יש שעור לפטול מיהו כיון דאיכא נ' טפחים כי הדדי דנפקי מהכשר סוכה תשיבי בתמיי נפקייהו ולא מלגבי מלגבי. פי' דעד הקפת איריי דמתני' דתכן [דף יז.] הרמיון לא הסיכוך מן הדפנות נ' טפחים וכדפנות פשיטא דאמרינן לבוד אבל למעלה בתמצע הסכך פליגי בה רב אחא ורבינא ור"ל דהתם דלקיש מיעטו ולא נקט מלגבי מלגבי דכבר אפשיטא דקיימא לן דלבוד אין מלגבי מלגבי ולא מלגבי מלגבי אלא מלגבי מלגבי דלבוד ואין מלגבי מלגבי לבוד ואין מלגבי מלגבי לבוד ואין מלגבי מלגבי ל

(15)

כפ"ם כ"ם אם ר"ר ר"ר אם פ"ו ת פסנס אם ר"ו : ל מפרת לתיבמי אם ר"ר : ב מסנס ג מסנס אם ר"ר ל מקומות דמלי מסנ' ר"ר : דמנים ר"ר ר"ר ר"ר

תרלב (א) דתמרין דזופן מקום. כ"מ בתמרתין דיומא הרמיק סיכוכו מדסמיה נ"ט פסול' פי' רש"י לאו כעוכבה קו' אלא כמאכל פסול' דאורי פוסל בו' אמר' מי מלר דמכלן מי לוחר ומפרש כמ דתמרין דכסיר פסול מוכלר דמרין דמקום דמקומה לכסיר עד ד"ת טיון דמכיון לכן דכלו כוח מכזוזן נעקם וכלפם דמעלה וכמיר ליכא לגמרי

ד כי ואיני מפרש דוחין את הזופן כלו כוח מקום וכולך מחת כסיך פסול ומניע לכיך כשר ומוליא לא כפסול מון לכוכ' דמ"ל נבי מרי מרי נימא כי מכל מכל דלא סיכוכ לכיכוכו דזופן מקומה מכמיר מרוכו מכיכך בפסול ממן הלי מחריון כיס מכסיך מל הכוכב כמ מלק ממנו לכזופן דטיון מלקת מל כסיך מכות בפסול לא מוליים מכסיך ומחכרים לוחן לכזופן ומחריון מעוקם לחמלה מ"ם כלם ים לוריב בנ' עמים לכן לכיכך ליתן לכיכך ליתן לא מכרי מ"ל כמכיכ לכיכך כשר ומוליא לא כפסול מון לכוכ' דמ"ל נבי מרי מרי נימא כי מכל מכל דלא סיכוכ לכיכוכו דזופן מקומה מכמיר מרוכו מכיכך בפסול ממן הלי מחריון כיס מכסיך מל הכוכב כמ מלק ממנו לכזופן דטיון מלקת מל כסיך מכות בפסול לא מוליים מכסיך ומחכרים לוחן לכזופן ומחריון מעוקם לחמלה מ"ם כלם ים לוריב בנ' עמים לכ

[illegible]

עטרת זקנים

[illegible]

באר היטב

[illegible]

יד אפרים

[illegible]

לבושי שרד

[illegible]

גרתיב חיים

[illegible]

הגהות רעק"א

[illegible]

ביאור הגר"א

[illegible]

שלמה חכמת

[illegible]

חכמת

[illegible]

חכמת

[illegible]

מי תרל"ג

[illegible]

חכמת

[illegible]

השקל

[illegible]

סימן יב

[דופן עקומה וגוד אסיק בחד דופן]

לידידי אהובי הרב רבי ברוך מליסא.

אשר שאל רו"מ בש"ע א"ח (סי' תרלב סע' א), הכותל נעקם[א]. במג"א שם (סק"א) משמע דוקא כשהדפנות מגיעות לסכך (ר"ן וב"ח). והנה בטור כתב אף אם אין מגיעות לסכך מ"מ מכח גוד אסיק הוי כמגיעות לסכך, ובתר הכי אמרינן דופן עקומה. ולכאורה באמת טעמא בעי על הר"ן אמאי פשיטא ליה למפסל, הא בפשוטו מסתברים דברי הטור, עכ"ל.

נלענ"ד דהר"ן לשיטתיה אזל, דכתב בסוכה (יח, א דף ט ע"א מדפי הרי"ף) האי דנקיט פלוגתא דאין לבוד באמצע גבי מיעטו, היינו לומר דלמ"ד אין לבוד באמצע כי אמרינן יש לבוד מן הצד דוקא כי מיעטו מצד הסכך, אבל מיעטו מצד הדופן לא, דלא תימא כיון דבפחות מד' אמות אמרינן דופן עקומה, אפילו כי מיעטו מדופן הו"ל לבוד מן הצד, קמ"ל דלא, [משום דלא][ב] אמרינן דופן עקומה ולבוד כי הדדי עכ"ל. וכיון שכן שפיר כ' הר"ן דבאינו מגיע לסכך לא אמרינן דופן עקומה דלא אמרינן גוד אסיק ודופן עקומה כי הדדי, כמו דלא אמרינן דופן עקומה ולבוד כי הדדי.

ונ"ל ביאור דברי הר"ן לא בפשוטו דאין הסוכה מתכשרת ע"י ב' הלכתות יחד לבוד ודופן עקומה, אלא דכוונת הר"ן היכא דא"א לדון על אחד אלא מכח אידך, דהא למ"ד אין לבוד מאמצע, א"א לדון על לבוד רק מכח דאמרינן דופן עקומה ונעשה אויר מהצד, זהו לא אמרינן הלכה אחת מכח הלכה אחרת. וה"נ באין דפנות מגיעות לסכך, דל"ש לדון דע"ק כיון דיש כאן אויר, אא"כ תדין תחילה גוד אסיק ומגיעות לסכך, ואזי שייך לדון דע"ק, זהו לא אמרינן. אבל אם כל א' וא' שייך לדון לעצמו, אמרינן ביה כמה הלכתות.

ולפ"ז יהיה ההלכה להר"ן, אם פחות מד"א סכך פסול מצד הדופן, ואח"כ ב' טפחים לאויר, לדידן דיש לבוד באמצע ושייך לדון ביחוד בזה דופן עקומה וכן לבוד, אף דההכשר הסוכה רק ע"י שניהם מ"מ מהני. אבל בהיפוך אם לצד הדופן ב"ט אויר, ואח"כ פחות מד"א סכך פסול דא"א להתחיל לדון דע"ק רק אחר שדנת דין לבוד דאויר כסתום, זהו לא אמרינן.

ותמוה בעיני שלא הובא מדבר זה ומסברת הר"ן הנ"ל לדינא[ג], וביותר דהא הטור וש"ע (סי' תרל ס"ט), היו דפנות גבוהים וכו' ואפילו אין מכוון ממש רק שיהיה בתוך ג' כנגדו וכו'. והב"י כ' על הראשון אפילו גבוה הרבה דהוא מסוגיא (דף טז). ועל השני אפילו אינו מכוון, מקורו ממתני' (דף יז). ובאמת כל חד וחד דין באפי נפשיה, והטור והב"י הרכיבו שניהם, דבגבוה וגם אין מכוון ממש דשריא. ולפי הר"ן הנ"ל אינו כן, דהא א"א להתחיל לדון לבוד עד שנדון תחילה גוד אסיק, וזה לא אמרינן להר"ן הנ"ל. ופלא בעיני על הב"י שלא הביא דברי הר"ן הנ"ל בדרך חולק עם הטור.

וביותר תמוה לי על המג"א (רסי' תרלב) דהעתיק לשון הר"ן והא לכאורה אינו להלכתא, כפי פסק הש"ע (סימן תרל הנ"ל) ושם (בסי' תרל) לא הערה המג"א כלום[ד].

ונ"ל ראיה ברורה להר"ן מסוגיא פ"ק דערובין (ט, א) ר"א אמר משוכה והיא תלויה כו' לבוד וחבוט לא קמ"ל. והקשה מהר"ש איידלס ז"ל אימא באמת תרווייהו לא אמרינן אלא דהברייתא משוכה או תלויה קאמר. גם בתוס' שם הקשה דאפי' יתר מג' נימא חבוט רמי. ולחומר ב' קושיות אלו, ראיה לומר כשטת הר"ן הנ"ל, ומרווח הסוגיא היטב דבגבוה יותר מג' לא מתכשר מחמת חבוט רמי, כיון דלא אפשר

סי' יב.

א. להכנת הענין ראוי להעתיק דברי השו"ע שם: סכך פסול פוסל באמצע בד' טפחים וכו'. מן הצד אינו פוסל אלא בד' אמות, אבל פחות מד' אמות כשרה דאמרינן דופן עקומה, דהיינו לומר שאנו רואים כאלו הכותל נעקם ויחשב זה הסכך הפסול מגוף הכותל.

ב. השלם עפ"י הר"ן סוכה שם, ונשמט כאן מחמת הדומות.

ג. וכן העיר המחצית השקל סי' תרלב סק"ב. וע"ש שביאר שיטת הר"ן כרע"א כאן.

ד. וכן העיר רע"א בחי' לאו"ח שם וציין שם לדבריו כאן. ועי' חידושי בן אריה ח"א סי' ג במה שהאריך ליישב קושית רע"א. ובארוכה בקהלות יעקב עירובין סי' א וסוכה סי' ד ושבת סי' ט.

שו"ת רבי עקיבא איגר
חלק ראשון
מכון המאור

להתחיל לדון לבוד כ"א שתדין תחילה דהקורה היא למטה מכח חבוט, וכיון דההלכה א' יוצא מהלכה אחרת לא אמרי' וכסברת הר"ן. וממילא מיושב קושיית המהרש"א, דאם איתא דאו תלויה קאמר, היה קשה קושיית התוס' דגבוה ג' ג"כ לתכשר מטעם חבוט, אע"כ דמשוכה והיא תלויה קאמר דבגבוה שלשה לא אמרינן לבוד וחבוט[ה].

ידידו ד"ש

עקיבא גינז מא"ש

בשולי המכתב

ובהיא עגינא קשה לי במה דאיתא בש"ע (ס"ס תרלב) אם יש ב' טפחים סכך פסול ועוד סכך פסול ב"ט ואויר פחות מג' טפחים ביניהם, דיש להסתפק אם מצטרפין שני הפסולים ביחד לפסול הסוכה וזהו מדברי התוס'. ואני בעניי לא הבנתי דהא י"ל בפשוטו דאויר טפח היה ג"כ ראוי לחוץ בסוכה כיון דיש הפסק אויר ביניהם, אלא דאתינן עלה מדין לבוד, ולמ"ד אין לבוד באמצע משמע באמת דאפילו בסוכה גדולה פוסל אויר באמצע פחות מג"ט, אלא לדידן כשר מטעם לבוד. וכן בב' טפחים סכך פסול ואויר ב' טפחים דאין מצטרפים, י"ל ג"כ מטעם לבוד כאלו ב"ט דפסול דבוק בסכך כשר ואין כאן הפסק, או דממלאים האויר מסכך כשר שבצדו. וכן אם הב"ט אויר בצד הדופן ואח"כ לצד הסוכה ב"ט סכך פסול אמרינן לבוד, דהדופן סמכינן לסכך פסול. וא"כ בנדון זה דאויר מפסיק בין הסכך פסול דד"ט, הא אין לנו מקום הכשר דלבוד, דהא אם באת לדון דהוי לבוד ממילא איכא שיעור סכך פסול בד"ט, ובלא לבוד האויר לחודא חוצץ.

ולומר באמת דבלאו לבוד אינו חשוב אויר פחות מג' טפחים להפסיק ולחצוץ, ולמ"ד אין לבוד באמצע דפוסל היינו רק בסוכה קטנה. הא לכאורה א"א לומר דגם בסוכה קטנה לתכשר בלא לבוד, דהא בסכך פסול פחות מג"ט כשר בסוכה קטנה, אף דאין שייך לבוד, מ"מ משלים לשיעור סוכה. א"כ הא דאויר פחות מב"ט אין משלים לשיעור סוכה היינו דחוצץ ומפסיק, א"כ ממילא גם בסוכה גדולה פסולה. ומוכרח דכל עיקר הכשירו דאויר פחות מג"ט רק מדין לבוד הוא, וקשה כנ"ל, וצע"ג[ו].

עקיבא

סימן יג

[הפלגה בספינה בשבת לצורך תפלה בצבור]

לידידי הרב רבי שמעון נ"י אב"ד דק"ק אבערשיצק.

על שאלת רומ"פ על אותן היושבים בכפר סמוך לעיר ומפסיק ביניהם מעבורת שקורין (פרוהם) ורוצים לעבור בשבת להתפלל בעשרה.

קשה עלי להתיר, דבפרק תולין (קלט, ב) משמע דבספינה אף תוך התחום אסור דהוי כשט, וכמו שהוכיחו במישור התוס' והרא"ש בפרק מי שהוציאוהו (מג, א).

וממה דכתב הרי"ף פ"א דשבת (יח, א) גבי אין מפליגין, דודאי אם יהיה חילול אף בתחומין דרבנן אף לדבר מצוה אסור אלא דמיירי תוך התחום וליכא איסור רק ביטול עונג שבת מחמת נענוע הספינה זהו מהני למצוה, וא"כ מוכח דאין בו איסור שט, י"ל דוקא בנכנס לספינה קודם שבת לא מקרי כשט דהרי ביותר מזה כתב הר"ן דבעשה קידוש בספינה ויצא דחוזר ונכנס בשבת דלא מקרי שט דהוי חוזר

ה. ואולם כתי' הר"ן עירובין מ,א (נדפס מכת"י י"ם תשכ"ט) מיישב קושיא זו כתוס'. וכתי' בן אריה שם הוכיח משבת מ,א דאמרינן תרי הלכתות גם במקום שהלכה אחת תלויה כחברתה. וראה בחזו"א או"ח סי' עז אות ז שכיוון לו בזה, דאין ללמוד מדופן עקומה למקום אחר.

ו. ראה מה שהאריך בזה בתי' בן אריה סי' ד ובצמח דוד כאן.

שאין בגובהן שלשה. ותם תאמר והא אמר בסוף פרק היושן (סוכה ד' כג:) דכי יש כרחבו עפח אמר חכמים ורמי אפילו ביתר מג' וקורה דרחבה עפח נימא מי חכמים ורמי אפילו גבוה מג' ובלתו הכי קשה אמאי לא שריא אפילו ביתר מג' כיון דקורה חוץ עשרים וי"ל דהכא בעינן קורה על גבי מבוי וביתר מג' לא הוי היכר קודם דהא משוכה מכחון אפילו בפחות מג' לא אמרינן לבוד: **תוך** דפחות גרוע לחי אחר לחתיכו. ולהי משום דמחבר כמבוי בפני עצמו דאין מבוי ביתר בלאי וקורה אלא אם כן תרבו יתר על רחבו ובמים וחלירות פחותין לעשו: **ורבא** התם הוא דפחות לכרמלית.

ותם תאמר בפרק קמא דשבת (ד' ו:) גבי אחרים אומרים אסקופה מעמדת שתי רשויות פתח פחות לאפים עמה נעול כלאחר ופרץ* מהא דאמר רב גרץ לחי אחר להתיחו ומעני הכא באסקופה מבוי עמקינן ואמאי לא מעני התם דפחותה לכרמלית והכא דאחרים בפחות ל"ל דאי בפחות לרה"ר כיון דאין בו מרגע*) על מרגע*) הוי מקום פטור ואפילו פתח נעול נמי לאפים ומדע דאלבוי נמי מקומא בגובה אלא דהוי מקום פטור כדאמרינן לעיל אלא משום דהם כן אפילו נעול נמי: **רשב"ג** דאמר לעיל מתחתם עד מודו הפיגמי. זו מעיו מדברי רבי יוחנן דהא רב אסי מפרשה בע"ח ותם תאמר אם כן מאי פריך לרבא הוא יפרש דפליגי אלעזר אלאים דאמרים מרגע*) דלכאן מודה לעזר דאמרים מרגע*) דאפור ואפילו בתן דאמרים ד' פליגי ומשמתם פלוגתא דרשב"ג אומר לעזר ואמרי בין טלם יש ד' ואמור להשמתם כעבדו ולרבנן דאמרי לא אמרינן לעזר מתחתם עד מודו הפיגמי לעזר אמר דאמרים ד' אמר ליה לרבי יוחנן ל"ל ב' דאמרים ד' אמר ליה לרבי יוחנן דאמרים אמר אלעזר אמר ר' יוחנן הפחתה צריך לחי אחר להתירו ובי תימא דאית ביה ד' על ד' והאמר רב חנין* בר רבא אמר רב תוך הפחתה אע"פ שאין בו ד' על ד' צריך לחי אחר להתירו ורבא דהתם דפחותה לכרמלית אבל לרה"ר מאי שרי *יצבא בארעא וגיורא בשמיא שמיא אין *מצא מין את מינו *וניעור א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרבא ואת לא תסברא דבין לחיין אסור והאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן מבוי שרצפו בלחיין פחות פחות מד' באנו למחלוקת רשב"ג ורבנן לרשב"ג דאמר אמרינן לבוד משתמש עד חודו הפנימי של לחי הפנימי לרבנן דאמרי לא אמרינן לבוד משתמש עד חודו הפנימי של חיצון אבל בין לחיין דכולי עלמא אסור ורבא התם נמי דפחותה לכרמלית אבל לרה"ר מאי שרי יצבא בארעא וגיורא בשמיא שמיא אין מצא מין את מינו וניעור רב

*) [עי' רש"י בע"ז עב. ד"ה מלא המדרך נמדם מלא זן]

משוכה. משמע דמוקה היא מן הכתלים: או תלויה. שאין רמאים מונחים על גבי הכתלים אלא תלויה בחוץ שקלרה משמי דזוטמיה וכגון שעבר קנה כל שהוא בתחלע פתח המבוי ונתן על גבו לא הקורה כמה*: דבן שעמון מכרא ליה בכל דוכתא פחות מד' כלומר דמי: משוכה מבחוץ. שמעמיד לתוך רשות הרבים כגון הא' נעיין לעיל [ז:] דשמי יחידות: תלויה מבפנים. שקלרה משמי רוחות ותלויה מגעת לכתלים אלא נתלית בחוץ ומריעין לעזר להתיר לחמיר: אידי ואידי מבפנים. ומרייהו בקורה קלרה עשקינן: משוכה מרוח אחת. דאמר אל הכותל ולאמה המי אינו מגיע לכותל שבעבדו: רב אשי אמר. משום ב' רוחות לא אינעריכא ליה לכיון דמגע משוכה מכוח אחת הוא הדין מעתי רוחות אלא חדא קמי משוכה והיא תלויה שקלרה בתלים ומגיע בתלים ושוב שתלויה היא למעלה מגובה כותלי המבוי: והיכי דמי בגון שנעשו שתי יחידות עקומות על גבי ב' כותלי מבוי. ועקמומיותן עשוות זו כלפי זו לרוחות פרץ להתיר הקורה משני עליה הכא כשמעון עליהם והם עמם אינם לחיות לכשר קורה שאין בהן רוחב עפח כשיעור הכשר קורה דתמתיתין: ואין בעקמומיתן שלשה. ואיכא למימר לעזר מרגמי הקורה ולכתלים ואין בגובהן של יחידות ממעגל לכתלים שלשה עפחים דאי הוה בגובהן שלשה עפחים הוה מיפסלא דקורה על גבי כתלים נעיון אבל המתח בפחות משלשה אמרינן מבוי מבוי הפסל כאילו מונחת על הכותל: לבוד. לשון מיף להתיר ונלע"ז חפש"ט: גידון בכרמלית. ואמור לעזר אם מסתברא מילתיה דרבי יוחנן. דאמר פוק חי לבבא אלא מונח הוא אתמה קורה קאמר ליה דקסבר חתו החילון יורד ומופס: אבל בין לחיים. במבוי שאין שם קורה מהה דאמור: מקום שאין בו ד' על ד'. עומד בין רשות הרבים לרשות היחיד הואיל ולכא מקום הכוס לאו רשות בתנאי עפחים הוא וכעל לבבא ולבבא והייגו מקום פטור: לבתף עליו. מעמות: ובלבד שלא יחליפו. אלא לאמרו דקא מעיל מרשות הרבים לרשות היחיד ואתי למיסרי הוצאה בשבת. וכין לחיים דמי אפילו מסבת ליה מקום בפני עצמו בטל לבבא ולבבא ומרי: בגובה שלשה. דמיעכרא אבל בין לחיים אלא דמיעכרא דוכתא לי שריים לעלעל הכתם אחי לבבא ולפוקיי לרשות הרבים: תוך הפחתה. כגון מבוי שיש פנימון רחבים לפתחו מבלן ומבלן והן בין לחיים שלו צריך להעמיד לחי אחר מבחוץ אם יגלה להשמתם בין הפנימון: דאית בהו ארבעה. ברוחב הפנימון במקום המבוי דבל ד' רשות בתנאי נפשיה הוא ומדרבנן אינגרן הוא תגרה דשוכה בלתר דאיקרא מבי' בתלי' הנסרי וקרי"ל דאמרינן נוד אבוק סחיבה בין הקורה לבעלה. ושוב אמרינן חבוש דבי ביתרות בדי לראותה באילו נתשמשה עקשיות לתשוות לקורה בדי שתתרה הקורה על ב' הכתלים. ובקרי"ל כדאמ דאמר אשי דהוא בתרא מתברך לסתבריתא דא כוותיה. בין דאמר דבא בין הקורה ובין הלחיים מוחר לתשמשם. א"ל רב אשי *) דהוא הנא בריה דרב דמשמע אוב לא חסברין רבין לחיים אמר והא[אמר] רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מבוי בתל של מבוי בכל[שעה] בתים מד' כאמים מרחיב בשוכר הבתל כשיעור מקום הגראה לחיבור מרשך בעמון הזה רוב ארכו של מבוי וא"ר (יוסי) [יוחנן] בבח"ל באו לאמלוקה דרשב"ג ורבנן שולקקן בהא דתנינא היה קורה משבחה או תלרה פחות מד' א"ב קורה אחרת בו'. עי' ר"ש בע"ז דבר אחרת הכי' ר' אמר אשי אמר אשר אחר משוכה והיא תלויה והיכי דמי בגון שנעשו ב' יחידות עקשות בגון עקשיות של אבנין שאין בגובה ג' ולא בעקשיותו ג' הלא הקורה בתבל אין קורה אחרת. ר' אשי אמר אחר משוכה והיא תלויה והיכי דמי בגון שנעשו ב' יחידות עקשות בגון עקשיות של אבנין שאין בגובה ג' ולא בעקשיותו ג' הלא הקורה בתבל אין קורה אחרת. ובקרי"ל דאמרינן לבור מבי' בתלי' הנסרי וקרי"ל דאמרינן נוד אבוק סחיבה בין הקורה לבעלה. ושוב אמרינן חבוש דבי ביתרות בדי לראותה באילו נתשמשה עקשיות לתשוות לקורה בדי שתתרה הקורה על ב' הכתלים. ובקרי"ל כדאמ דאמר אשי דהוא בתרא מתברך לסתבריתא דא כוותיה. בין דאמר דבא בין הקורה ובין הלחיים מוחר לתשמשם. א"ל רב אשי *) דהוא הנא בריה דרב דמשמע אוב לא חסברין רבין לחיים אמר והא[אמר] רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מבוי בתל של מבוי בכל[שעה] בתים מד' כאמים מרחיב בשוכר הבתל כשיעור מקום הגראה לחיבור מרשך בעמון הזה רוב ארכו של מבוי וא"ר (יוסי) [יוחנן] בבח"ל באו לאמלוקה דרשב"ג ורבנן שולקקן בהא דתנינא היה קורה משבחה או תלרה פחות מד' א"ב קורה אחרת בו'. עי' ר"ש בע"ז בין לחיים אמר ושני (רבה) [רבא] בבמבוי שבשבת לכרמלית משום

*) ד' דגינו בכאן אם לא נגיב בדכרו כמ"ש בגמרא ליט מונן כלל ומלי זני' אתנה היה לו בכאן ל"ע :

מוסף רש"י מוק תנו לבבא. דעשוה הוא (מהרדרין מכ). מקום שאין בו ד' על ד'. חוכר ומומר בין הר"י לרה"ר, ים לו סיכר כגון נטוה מן המרן ג'. ומלו הים חוכר ד' היה נקרא רשות לעצמו ומהי כרמלית ומהו לבלן ולבלן, אבל מכשיר נקרא מקום פטור ומוכר לבלן ולבלן לכפם עליו מבלי שלהן (לקמן עז). ובלבד שלא יחליפו. דבגין הוא, ואלו מיהא מיהא דבגין עקירה מרבות זו ומהמה לרשות זו, ומכל עקירה מרה"ר גמורה ומהמה לקמון פטור, ועקירה ממקום פטור ומהמה לרה"ר גמורה (שם). תוך הפחתה. מל מבוי הייטו לבר המקומות (שבת ע). צריך לחי אחר להתירו. שהלחי המבוי לא הנתנו בתחים עגד הלמקומה עגד הלמה אלא מחוכר הפנימי ולפנים מרוב הר היכר המחילה (שם). מצא מין את מינו וניעור. לעומר נמחוכר ויעמוקף מיפוכו, ולבן ניעור כלים אבל ישור מבנמו, כמו הניעור בלילה, וכל הכל דמנא מלא מין לא מינו וניעור הייטו פירוסה, דיש מתפרכין ויעור נוטר מחוכרו דלמוה ומדבק בפנינו ומחמוק, ולא"כ נוטר מינו ליה (ע"ז עב.).

נב א ב מיי' פ"ו מהל' שבת הלכה כד טוש"ע ס"ש סי' שפב סעיף [מלן] סה: נג ג ד מיי' שם הלכה יא סמג עשין דרבנן ל טוש"ע ס"ש סי' שפה סעיף ד:

[נקמן יד.]
[נקמן יד. מוס' עז. מוס' מכה כב.]
[מיכ: מוס]
[נעמוך מרק נד ב' גרס נדר]
[מכת ע.]
[מכת ע. מוס' עז. מוס' קלא]
[מכת ע.]
[מכת ע. מוס' רב חנא בר נרא]
[יומא מו. כ"ל מוס' עין עב. בכ"מ כב.כב.]
לעזר רש"י אפש"ט [אפרש"ט] מסתון.
גליון השים
נבמ' מ"ל פוק חי לבבא. מכת ל"ע יחר בקל הא לבבא דיה קו מ"ל ביה בקיב ב"ב יומא דף מב ע"ב :

[לעיל ז:]
הגהות הב"ח
(לא) נס' מקמי' דבר מכת בר מלוין (מכמיס דבר מכת דבר מכת) רבים דבר וכו' רבים דבר) תמיס ובר מ"ל מכמיס דבר מכת בר מלוין ואמר לה רב מכת בר מלוין דבר מכת (ב) ר"ת הכל ומקורה מכמ מיכר ולמי מכמ מלוה ומכמ כבי בין לחיים אמור מלוין ומכמ מלוה :

גליון השים
ברש"י ד"ה גדל. כתנגין כבנים. ומא כתולין ד"ק מ"ב: רום' ד"ה מנים לא מקורה. מכמ דמלוה בו מלי דמלוה. עי' ד"ס נרבין :

[לעיל ז:]

מבוי שהוא גבוה

משוכה או תלויה *פחות מג' אין צריך להביא קורה אחרת ג' צריך להביא קורה אחרת *רשב"ג אומר פחות מד' אין צריך להביא קורה אחרת ד' צריך להביא קורה אחרת מאי לאו משוכה מבחוץ ותלויה מבפנים לא אידי ואידי מבפנים משוכה מרוח אחת ותלויה משתי רוחות *מדו דתימא מרוח אחת אמרינן לבוד משתי רוחות לא אמרינן לבוד קמ"ל רב אשי אמר משוכה והיא תלויה והיכי דמי בגון שנעשו שתי יחידות עקומות על שני כותלי מבוי שאין בגובהן ג' ואין בעקמומיתן ג' מתו דתימא או *לבוד אמרינן או דבוגו אמרינן לבוד וחבוגו לא אמרינן קמ"ל תני ר' זכאי קמיה דר' יוחנן בין לחיים ותחת הקורה נידון כברמלית אמר ליה *פוק חני לבבא אמר אביי מסתברא מילתיה דר' יוחנן תחת הקורה אבל בין לחיין אסור ורבא אמר בין לחיים נמי מותר אמר רבא מנא אמינא לה *דאמר אתא רב דימי א"ר יוחנן מקום שאין בו ד' על ד' מותר לבני רה"ר ולבני רה"י לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו ואביי התם בגבוה ג' אמר אביי מנא אמינא לה *דאמר רב חמא בר גוריא אמר רב תוך הפחת צריך לחי אחר להתירו ובי תימא דאית ביה ד' על ד' והאמר רב חנין* בר רבא אמר רב תוך הפחתה אע"פ שאין בו ד' על ד' צריך לחי אחר להתירו ורבא *התם דפחותה לכרמלית אבל לרה"ר מאי שרי *יצבא בארעא וגיורא בשמיא שמיא אין *מצא מין את מינו *וניעור א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרבא ואת לא תסברא דבין לחיין אסור והאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן מבוי שרצפו בלחיין פחות פחות מד' באנו למחלוקת רשב"ג ורבנן לרשב"ג דאמר אמרינן לבוד משתמש עד חודו הפנימי של לחי הפנימי לרבנן דאמרי לא אמרינן לבוד משתמש עד חודו הפנימי של חיצון אבל בין לחיין דכולי עלמא אסור ורבא התם נמי דפחותה לכרמלית אבל לרה"ר מאי שרי יצבא בארעא וגיורא בשמיא שמיא אין מצא מין את מינו וניעור רב

*) [עי' רש"י בע"ז עב. ד"ה מלא המדרך נמדם מלא זן]

עין משפט נר מצוה

ל' כי) דכי יש כרחבו עפח אמר חכמים ורמי אפילו ביתר מג' וקורה דרחבה עפח נימא מי חכמים ורמי אפילו גבוה מג' ובלתו הכי קשה אמאי לא שריא אפילו ביתר מג' כיון דקורה חוץ עשרים וי"ל דהכא בעינן קורה על גבי מבוי וביתר מג' לא הוי היכר קודם דהא משוכה מכחון אפילו בפחות מג' לא אמרינן לבוד: **תוך** דפחות גרוע לחי אחר לחתיכו. ולהי משום דמחבר כמבוי בפני עצמו דאין מבוי ביתר בלאי וקורה אלא אם כן תרבו יתר על רחבו ובמים וחלירות פחותין לעשו: **ורבא** התם הוא דפחות לכרמלית.

ותם תאמר בפרק קמא דשבת (ד' ו:) גבי אחרים אומרים אסקופה מעמדת שתי רשויות פתח פחות לאפים עמה נעול כלאחר ופרץ* מהא דאמר רב גרץ לחי אחר להתיחו ומעני הכא באסקופה מבוי עמקינן ואמאי לא מעני התם דפחותה לכרמלים והכא דאחרים בפחות ל"ל דאי בפחות לרה"ר כיון דאין בו מרגע*) על מרגע*) הוי מקום פטור ואפילו פתח נעול נמי לאפים ומדע דאלבוי נמי מקומא בגובה אלא דהוי מקום פטור כדאמרינן לעיל אלא משום דהם כן אפילו נעול נמי: **רשב"ג** דאמר לעזר מתחתם עד מודו הפיגמי. זו מעיו מדברי רבי יוחנן דהא רב אסי מפרשה בע"ח ותם תאמר אם כן מאי פריך לרבא הוא יפרש דפליגי אלעזר אלאים דאמרים מרגע*) דלכאן מודה לעזר דאמרים מרגע*) דאפור ואפילו בתן דאמרים ד' פליגי ומשמתם פלוגתא דרשב"ג אומר לעזר ואמרי בין טלם יש ד' ואמור להשמתם כעבדו ולרבנן דאמרי לא אמרינן לעזר מתחתם עד מודו הפיגמי לעזר אמר דאמרים ד' אמר ליה לרבי יוחנן ל"ל ב' דאמרים ד' אמר ליה לרבי יוחנן דאמרים אמר אלעזר אמר ר' יוחנן הפחתה צריך לחי אחר להתירו וכי תימא דאית ביה ד' על ד' והאמר רב חנין בר רבא אמר רב תוך הפחתה אע"פ שאין בו ד' על ד' צריך לחי אחר להתירו ורבא התם דפחותה לכרמלית אבל לרה"ר מאי שרי יצבא בארעא וגיורא בשמיא שמיא אין מצא מין את מינו וניעור רב הונא בריה דרב יהושע לרבא ואת לא תסברא דבין לחיין אסור והאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן מבוי שרצפו בלחיין פחות פחות מד' באנו למחלוקת רשב"ג ורבנן לרשב"ג דאמר אמרינן לבוד משתמש עד חודו הפנימי של לחי הפנימי לרבנן דאמרי לא אמרינן לבוד משתמש עד חודו הפנימי של חיצון אבל בין לחיין דכולי עלמא אסור ורבא התם נמי דפחותה לכרמלית אבל לרה"ר מאי שרי יצבא בארעא וגיורא בשמיא שמיא אין מצא מין את מינו וניעור רב

נב א ב מיי' פ"ו מהל' שבת הלכה כד טוש"ע ס"ש סי' שפב סעיף [מלן] סה: נג ג ד מיי' שם הלכה יא סמג עשין דרבנן ל טוש"ע ס"ש סי' שפה סעיף ד:

רבינו חננאל

אוקמא בפלוגתא רבא אמר לרבי הכל מכוי אמר בעינא קרה ע"ג מבר ולינא ומוחיב עליה רב אחא מהא דתניא ביתרת קרוחי משוכה או תלויה פחות מג' אין צריך קרה אחרת. ג' רשב"ג אומר אם יש ביניהן ארבעה צריך קרה אחרת ואמרינן מאי משמע לאו משוכה חוץ לפני ונתנה ע"ג יחידות בי תאי בונגא. וקתני דאם הקורה נתנה בפחות מג' אין צריך קורה אחרת. ומוחיב לשלמי בפני. ומשני רבא לא אידי ואידי בין מ ש ו כ ה בין תלויה מכפנים של מבוי הוא מילו משוכה מרוח אחת בגון שנתן קורה ע"ג הסרני ויהאה בכתל זה ואינה נגעת בכותל שבעבה בפני פחות

גליון השים

נבמ' מ"ל פוק חי לבבא. מכת ל"ע יחר בקל הא לבבא דיה קו מ"ל ביה בקיב ב"ב יומא דף מב ע"ב :

לעזר רש"י

[קבלי"ש], יחרות, ווים, דזיים.

גליון השים

ברש"י ד"ה גדל. כתנגין כבנים. ומא כתולין ד"ק מ"ב: רום' ד"ה מנים לא מקורה. מכמ דמלוה בו מלי דמלוה. עי' ד"ס נרבין :

מ' פחות מלבוד דמי וכאילו ע"ג כותלין הוא נתונה ואין צריך קורה אחרת הכי' . תלויה כגון שני הקורה תלויה באמצע פרי ואינה נתפחת לא בכותל זה ולא בכותל זה אם היא בפחות מ' פחות אין צריך קורה אחרת . דקי"ל דאמרינן לבור מב' רוחות . רב אשי אמר משוכה והיא תלויה והיכי דמי בגון שנעשו ב' יחידות עקשות בגון עקשיות של אבנין שאין בגובה ג' ולא בעקשיותו ג' הלא הקורה בתבל ביניהן והיא תלויה ומשוכה בלתר דאיקרא מבי' בתלי' הנסרי וקרי"ל דאמרינן נוד אבוק סחיבה בין הקורה לבעלה. ושוב אמרינן חבוש דבי ביתרות בדי לראותה באילו נתשמשה עקשיות לתשוות לקורה בדי שתתרה הקורה על ב' הכתלים. ובקרי"ל כדאמ דאמר אשי דהוא בתרא מתברך לסתבריתא דא כוותיה. בין דאמר דבא בין הקורה ובין הלחיים מוחר לתשמשם. א"ל רב אשי *) דהוא הנא בריה דרב דמשמע אוב לא חסברין רבין לחיים אמר והא[אמר] רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מבוי בתל של מבוי בכל[שעה] בתים מד' כאמים מרחיב בשוכר הבתל כשיעור מקום הגראה לחיבור מרשך בעמון הזה רוב ארכו של מבוי וא"ר (יוסי) [יוחנן] בבח"ל באו לאמלוקה דרשב"ג ורבנן שולקקן בהא דתנינא היה קורה משבחה או תלרה פחות מד' א"ב קורה אחרת בו'. עי' ר"ש בע"ז בין לחיים אמר ושני (רבה) [רבא] בבמבוי שבשבת לכרמלית משום

*) ד' דגינו בכאן אם לא נגיב בדכרו כמ"ש בגמרא ליט מונן כלל ומלי זני' אתנה היה לו בכאן ל"ע :

מוסף רש"י מוק תנו לבבא. דעשוה הוא (מהרדרין מכ). מקום שאין בו ד' על ד'. חוכר ומומר בין הר"י לרה"ר, ים לו סיכר כגון נטוה מן המרן ג'. ומלו הים חוכר ד' היה נקרא רשות לעצמו ומהי כרמלית ומהו לבלן ולבלן, אבל מכשיר נקרא מקום פטור ומוכר לבלן ולבלן לכפם עליו מבלי שלהן (לקמן עז). ובלבד שלא יחליפו. דבגין הוא, ואלו מיהא מיהא דבגין עקירה מרבות זו ומהמה לרשות זו, ומכל עקירה מרה"ר גמורה ומהמה לקמון פטור, ועקירה ממקום פטור ומהמה לרה"ר גמורה (שם). תוך הפחתה. מל מבוי הייטו לבר המקומות (שבת ע). צריך לחי אחר להתירו. שהלחי המבוי לא הנתנו בתחים עגד הלמקומה עגד הלמה אלא מחוכר הפנימי ולפנים מרוב הר היכר המחילה (שם). מצא מין את מינו וניעור. לעומר נמחוכר ויעמוקף מיפוכו, ולבן ניעור כלים אבל ישור מבנמו, כמו הניעור בלילה, וכל הכל דמנא מלא מין לא מינו וניעור הייטו פירוסה, דיש מתפרכין ויעור נוטר מחוכרו דלמוה ומדבק בפנינו ומחמוק, ולא"כ נוטר מינו ליה (ע"ז עב.).

טז: מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

והלכתא כרב פפא. דתנאין הכא ק"ל פרוץ. כעומד מוכר וכפ"ב. (ל' מי-) מסיק (כ"ש מחלה עכ"ל. מתלה לחוי כרוב ומייתי עלה הכיון דתנור והכא לא מייתי לה ומאי יש לחלק בין מתיבות לחיסור וטומאה:

אי מקין לה בי מעלי הוה ליה עומד מרובה. על הפרוץ. מב' לרוחות. ולא הוה ליה עומד משום דלקמי לחוי דהאי ניסא דהכא ומכבוד ליה לעילתי *וקשה להסר מקולי דלמתי. בעבוד פתות. מג' וחבל מטהו ופתוח. מג' וחלי. וחבל מטהו ופתוח. מג' וחבל חלי. טפח ומטהו ולמה לי עוביו יהב על טפח ומאל בעמין זה לחי לחיעבי עירוב

אתאן לרבן שמעון בן גמליאל דאמר *פתות מארבעה לבוד דאי. רבנן משלשה. ועד ארבעה שלשה וארבעה. חד הוא. *אמר אביי מדרישא רבנן סיפא. נמי. רבנן ומורו רבנן דכל למישרא. כנגדו אי. אוכא. מקום ארבעה חשוב ואי לא לא חשיב. רבא אמר מדסיפא רבן שמעון בן גמליאל. רישא נמי רבן שמעון בן גמליאל [א] וכי אמר רבן שמעון בן גמליאל. אמרי' לבוד *הנ"מ למעלה אבל למטה. הוה ליה כמחיצה שהגדיים בוקעין בה לא אמרי' לבוד הא שמע *דפנות. הללו שהובן פתחים והלונות מחר ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ שרובן סלקא. דעתך אלא שריבה בהן פתחים והלונות מחר ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ הא כפרוץ אסור חיובתא דרב פפא *חיובתא והילכתא כוותיה דרב פפא חיובתא והילכתא אין משום דרייקא מתני' כוותיה דתנן לא יהיו פרצות יתירות על הבנין הא כבנין מותר: **גמ'** *מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה ובלבד שלא יהו בין חבל לחבירו שלשה טפחים. שיעור חבלים *ועובין יתר על טפח כדי שיהא הכל עשרה טפחים מקיפין בקנים ובלבד שלא יהא בין קנה לחבירו שלשה טפחים בשיירא דברו דברי ר' יהודה. וחכמים אומרים לא דברו בשיירא אלא בהוה כל מרצה שאינה של שתי ושל ערב. אינה מרצה דברי רבי יוסי בר' יהודה. וחכמים אומרים. אחד משני דברים. לו שתי לו. ערב: **גמ'** אמר רב המנונא אמר רב הרי אמרו עומד מרובה על הפרוץ בשתי הרי עומד מרובה. מע"ג דלתיכת פלגות כתקן לעל [שם] ולא יהו פלגות ימיקים על הכנין ומקם כלי בהמה על שתי הוא עשוה על גבי קרקע: בערב מאי. ממכלים דמתני' ליכא נמלוף הכשירה דהסס כולו עומד הוא דלבוד דמי: לעביד. מאיר פלמי פסוק. מעלה ומכל משהו: וכן שתי דיהו לון עשה. עומד והאחר המלוי פסוק מרגעה ומכל משהו ומיתכר מילתא הלי כעומד על עשה: שתגדיים בוקעין בה. ומפילו למעלה. מתנו עומד: מקמים עלמין הם קיימא לן ממילה מחיצה מיהו מתרת: עילאי. בחוי המלמי שהוא עליון: אתי אוירא. דמן המכל ולקיש: ודהאי גיסא. שמתנו ולמלמעי דהוי עמי מחוי כיון דהוי יותר מעלה ומבטיל ליה. לבטל. ותון. כמן מלא ר' מתמוים: ואי מוקי לה באמצעי. תון כמן עומד מרובה על הפרוץ מלא מס כן מלרף. שתי. רוחות נבטלו. אלא. לון דלא משכחת לה רב המנונא. הכי דמינתא ליה: רשבק בה ד'. עלימין למעלה ומשהו למטה: ואוקמיה. לרן גיסא דמשהו פחות מג' ממון. לקרקע. דהמתמ הוה ליה עומד מרובה על הפרוץ מרוח אמת ותורה דהלי גיסא ומהלי גיסא ומי ליכא למימר הוחל ועומד מרובה על המחיר דמומה מעיים: מחיצה תלויה מביביא ליה. ממלאה עשרה שהגביהה מן הקרקע

אי מקין לה בי מעלי הוה ליה עומד מרובה. על הפרוץ. כעומד מוכר וכפ"ב. (ל' מי-) מסיק (כ"ש מחלה עכ"ל. מתלה לחוי כרוב ומייתי עלה הכיון דתנור והכא לא מייתי לה ומאי יש לחלק בין מתיבות לחיסור וטומאה:

אתאן לרבן שמעון בן גמליאל דאמר *פתות מארבעה לבוד דאי. רבנן משלשה. ועד ארבעה שלשה וארבעה. חד הוא. *אמר אביי מדרישא רבנן סיפא. נמי. רבנן ומורו רבנן דכל למישרא. כנגדו אי. אוכא. מקום ארבעה חשוב ואי לא לא חשיב. רבא אמר מדסיפא רבן שמעון בן גמליאל. רישא נמי רבן שמעון בן גמליאל [א] וכי אמר רבן שמעון בן גמליאל. אמרי' לבוד *הנ"מ למעלה אבל למטה. הוה ליה כמחיצה שהגדיים בוקעין בה לא אמרי' לבוד הא שמע *דפנות. הללו שהובן פתחים והלונות מחר ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ שרובן סלקא. דעתך אלא שריבה בהן פתחים והלונות מחר ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ הא כפרוץ אסור חיובתא דרב פפא *חיובתא והילכתא כוותיה דרב פפא חיובתא והילכתא אין משום דרייקא מתני' כוותיה דתנן לא יהיו פרצות יתירות על הבנין הא כבנין מותר: **גמ'** אמר רב המנונא אמר רב הרי אמרו עומד מרובה על הפרוץ בשתי הרי עומד מרובה. מע"ג דלתיכת פלגות כתקן לעל [שם] ולא יהו פלגות ימיקים על הכנין ומקם כלי בהמה על שתי הוא עשוה על גבי קרקע: בערב מאי. ממכלים דמתני' ליכא נמלוף הכשירה דהסס כולו עומד הוא דלבוד דמי: לעביד. מאיר פלמי פסוק. מעלה ומכל משהו: וכן שתי דיהו לון עשה. עומד והאחר המלוי פסוק מרגעה ומכל משהו ומיתכר מילתא הלי כעומד על עשה: שתגדיים בוקעין בה. ומפילו למעלה. מתנו עומד: מקמים עלמין הם קיימא לן ממילה מחיצה מיהו מתרת: עילאי. בחוי המלמי שהוא עליון: אתי אוירא. דמן המכל ולקיש: ודהאי גיסא. שמתנו ולמלמעי דהוי עמי מחוי כיון דהוי יותר מעלה ומבטיל ליה. לבטל. ותון. כמן עלא ר' מתמוים: ואי מוקי לה באמצעי. תון כמן עומד מרובה על הפרוץ מלא מס כן מלרף. שתי. רוחות נבטלו. אלא. לון דלא משכחת לה רב המנונא. הכי דמינתא ליה: רשבק בה ד'. עלימין למעלה ומשהו למטה: ואוקמיה. לרן גיסא דמשהו פחות מג' ממון. לקרקע. דהמתמ הוה ליה עומד מרובה על הפרוץ מרוח אמת ותורה דהלי גיסא ומהלי גיסא ומי ליכא למימר הוחל ועומד מרובה על המחיר דמומה מעיים: מחיצה תלויה מביביא ליה. ממלאה עשרה שהגביהה מן הקרקע

מסורת השים

[ל"ל ד' ד' ע"ב תוס' ד"ה ואלמנים]

[ל"ל ד' ד' ע"ב]

[ל"ל ד' ד' ע"ב]

[ל"ל ד' ד' ע"ב

אויל ג׳ במשך עובי כפי החשבון, כשיעשה בתחומה כזה (קמא) המרובע בגאמה בין הקוין יש לו אויר ג׳ לכל לד, מ״מ נידון בעומ״ל, וכן מבואר במ״ב בבה״ל סי׳ שס״ב ס״ה ד״ה ואפילו.

חלון הנעשה כזה (קמב) ויש בהלכסונה ג׳, אלא שחסר הזויה, נראה דאם יש בערב עומ״ר בשיעור משך רוב הדופן במשך השתי שרי אף אלא לבוד, אבל כותל כ׳ טפחים וגבוה י׳, ויש בו חלון גע״ג באמצע, ונשאר טפח מכאן ומכאן ועומד למעלה ואוכל משהו מג״ע העליונין [דאל״כ הוי עומ״ר בערב (ומש״כ תו׳ ע״ז ב׳ ד״ה אי ושמא בעינן כו׳ אינו אלא לכתחלה) ואי אוכל מג׳ התחתונין הוי גדיים בוקעין בה ולא מהני לבוד כדאמר ע״ז ב׳ לרשב״ג] נראה דאינו מחיצה דאתי אוירא ומבטל ולא הוי עומד רק טפח מכאן ומכאן, ולא אמרינן לבוד בקרנות החלון כזה (קמג) ויהי׳ עומ״ר בערב, על שעת יותר מב׳ טפחים ומחצה שהוא רוב אורך הכותל, דכיון דאוכא לרבע גע״ג לא אמרינן לבוד אף בקרנות, ועי׳ לעיל סי׳ י״א ס״ק י״ד, ונראה דכל חלון בכותל פחות מגובה י׳ ורחב ד׳ חשיב פרצה, ולא חשיב הכותל כלו״ה דאין לו״ה בפחות מחלל י׳ ורחב ד׳, וכמבואר בהגר״א שם״ג סעי׳ כ״ו, באינה גבוה י׳, ונראה דה״ה באינה רחבה ד׳ לדעת הטור, ודלא כמש״כ לעיל סי׳ י״א ס״ק ט״ו.

ו) סוכה כ״ד ב׳ כל מחילה שאינה יכולה לעמוד ברו״מ אינה מחילה, תע״ג דלעיל כ״ג א׳ ס״ל לכלהו תנאי דסוכה דאינה יכולה לעמוד ברו״מ דיבשה פסולה, הכא אשמועינן דאפי׳ אינה מיצלת, אלא שברוח מוליכה ומביאה כמו שפרש״י, ונראה דהיינו דוקא שברוח מפזר את הענפים באופן שהן מתרחקין ג״ט זה מזה, ובטל לי׳ מחילה הרוח שעתה, הלכך פסול אף בשעה שהן נחין ושקטין ומחילתן שלימה, דהוי מחילה ערא שאינה יכולה לעמוד ברוח, אבל אי המחילה חזקה שאין הרוח יכול לפזרה, אלא שמתנודדת מעט לכאן ולכאן, אבל בכל שעתא היא מחילה מעליתא, נראה דשפיר הוי מחילה הטומדת ברוח, ודברי הר״מ א׳ סי׳ שס״ג סק״ד בלחי שברוח מגידו, י״ל דהיינו נמי שברוח כופפו למטה מי׳, או מרחיקו ג״ט מן הכותל, אבל בלא״ה לא מפסל, וכן הדין בלו״ה, אי ברוח כופפתה למטה מי׳ או מרחיקה מכותלי המבוי חוץ למבוי באופן דמפסל פסולה, אבל בנדונד בעלמא לא מפסל, והיכי דע״י הרוח מתרחק הבל של לו״ה חוץ לבי׳ הקנים פסול, אף בשאין רוח, והבל כתיקונו, וכש׳ מחב״ש סי׳ שס״ב ס״ק כ״ח, כתב לחלק בין קנים לחבל, ואין לזה שום שרש, דודאי כל הקנים בין הלדדיים ובין העליון הוא בכלל עיקר בנין לו״ה, ודינן שוה לענין מעל ברוח, וגם אין מקור בש״ס לחלק בין מעל למחנודד, ואי מפסל חנוטה קלה בקנים הלדדיים בדין הוא שתפסול גם בקנה העליון, אבל למש״כ אין חנוטה פוסלת בשום מחילה, אלא בחנוטה ששוברת לשעתה את המחילה, והאחרונים ז״ל סתמו זה ולא פירשו ענין זה.

ז) בתשו׳ הגרע״א סי׳ י״ב כ׳ דלא אמרינן ב׳ הלכות היכי דא״א לדון על אחד אלא מכח אידך, וזהו דעת הר״ן דלא אמרינן דופן עקומה אם אין הדפנות מגיעות לסכך וכן לא אמרינן דע״ק ולבוד למ״ד ל״א לבוד בחמצא, ופי׳ בזה סוגי׳ דעירובין ט׳ א׳ דאמר משוכה והיא תלוי׳ והכי מברש״א דעמא משוכה או תלוי׳ וכדאיתא בברייתא אבל חבוט ולבוד לא אמרינן, דבאמת אמרינן חבוט לתודי אפי׳ גבוה יותר מג׳ (ודלא כמש״כ תו׳ שם) אלא דחבוט ולבוד ל״א בגבוה יותר מג׳ דהו״ל הלכה אחת מכח אידך א״ד ז״ל, ותומא דאפי׳ גבוה פחות מג׳ אכתי א״א לדון דין לבוד אלא מכח אידך, דהא במשוך פחות מג׳ ותלוי׳ פחות מג׳ איכא אלכסון של גע״ג והקורה רחוקה מן הכתליס יותר מג׳ ול״ל מקדם חבוט ואח״כ לבוד ואפי׳ אח״ל דחבוט פחות מג׳ היינו לבוד מ״מ מקרי ב׳ הלכות דא״א לדון על לבוד אחד אלא א״כ קדמו לבוד אחר ומה לי לבוד ולבוד ומ״ל לבוד וחבוט, ואדרבא מוכח מסוגי׳ דאמרינן ב׳ הלכות אף במקום שא״א לדון על אחד אלא מכח אידך, וכן מבואר בשבת ט׳ א׳ דמוקי לה בקורה בשתי קורות שאין בזו ד׳ ואין בזו ד׳ ואין ביניהן ג׳ ובזמן שאפתחה פחות אמרינן לבוד ופ״ה אף שא״א לדון פ״ה אלא מכח לבוד, וכן בעירובין ט״ז ב׳ אמרינן לבוד ועומ״ר בערב אף שא״א לדון דין עומ״ר אלא מכח לבוד, ולכן נראה דאין לדמות הכלכות זו לזו ואפשר דדע״ק לא שייך אם אין בדפנות מגיעות לה, או שאין הסכך מגיע לה, אבל בשאר דוכתי אפשר אמרינן ב׳ הלכתות, ומהא דעירובין פ״ז א׳ דאמרינן כוף וגוד אין דאי׳ דהתם מיקילינן בדרבנן.

סימן יד

א) ראינו מתקנים את המבואות בדלתות, בלא לו״ה, במקומות שא״א לעשות לו״ה מעשה פקידי העיר, ואם בדלתות נועלים פ״א ואח״כ פותחים אותם ועומדים תמיד פתוחים, ונראה דאין תיקון לדלתות בלא לו״ה מועיל כלום, שדלת בלא לו״ה אינו עושה פתח, אלא אם בדלת נעול הוא כשאר מחילה, ובזמן שהפתח פתוח בעלה המחילה ואסור, שהרי אין לנו בדין המחיצות אלא מה שאמרו חכמים, וזולת מה שנתבאר עינינו בגמ׳, אין ראוי לספק בו ולהשיבו כלל וכלל, ובגמ׳ אמרו עירובין י״א ב׳ לו״ה שאמרו קנה מכאן כו׳, וכ״ת דדלתות הוא פתח ממש וא״ל לאשמועינן, וקאמר דלו״ה מהני אף שאינו פתח ממש, וא״ל לומר דלהות בלא לו״ה, ז״א דע״כ לו״ה בלא דלתות עדיפא מדלתות בלא לו״ה, שהרי אמרו מנחות ל״ג דפתחי שימאי פטורין מן המזוזה ומפרשינן לה דלית להו שקפי או חקרה, וע״כ בדלתות להו דלתות עסקינן, לדעת הרמב״ם שכ׳ הטור ביו״ד סי׳ רפ״ו, ואף החולקים על הרמב״ם בזה לא חלקו אלא מטעם אחר, אבל דין פתחי שימאי לא קשיא להו, וחזינן דעת הראשונים ז״ל שאין דלתות בלא לו״ה חשיב פתח ופטור מן המזוזה, ואפ״ה בלו״ה בלא דלתות דעת הר״פ דחייב במזוזה, ואף הרמב״ם שפטרו מן המזוזה אינו משום דלא חשיב פתח אלא משום דכתיב ובשעריך כמש״כ ב״י בשם הר״מ בתשובה, הרי דלו״ה בלא דלתות חשיב פתח לענין מזוזה, ודלתות בלא לו״ה לא חשיב פתח, וכיון שלא מלינו בגמ׳ לענין מחילה אלא לו״ה, מאן יספק לנו שיטלו דלתות בלא לו״ה, וגם אין ראוי לחלק בין מחילות שבת ובין חיוב מזוזה דבגמ׳ עירובין שם משוינן להו בדין פתחי שימאי ולענין כיפה, וכש״כ בזה שלא הנו עלי׳ בגמ׳ כלל להשמיענו דין דלתות בלא לו״ה, אלא שלמדנוהו שהוא אינו נידון כלל לפתח, שאין ראוי לחלק ולמהשבי׳ לפתח לענין שבת.

ב) ובתוספתא פ״ז דעירובין חניא מודים חכמים לר״י במעשה גנוסר שזה פותח דלת קרפיפו וסותם רה״ר

וזה פותח דלת קרפיפו וסותם רה״ר שמערבין ונשתין ונוחנין באמצע כו׳ ההיזו פתחים למקומן חזרו לאיסורן, וקשה למה חזרו לאיסורן הלא רה״ר מותר בדלתות אף בזמן שהדלתות פתוחין, כמבואר עירובין ו׳ ע״ב, וכ״ת משום דבעינן נעלות בלילה כדאמר שם, הלא דעת הרמב״ם והטור סי׳ שס״ד דברלוויות לנעול סגי, ועכ״ל שאין דלת בלא לו״ה מחיר משום פתח אלא משום מחילה וכיון שנפתח הדלת בעלה המחילה, ואף אח״ל דלאו היינו עצמה, אלא משום דשאני הרא דתוספתא דלא נעשה הדלת אלא לקרפף, והלכך לא חשיב פתח לרה״ר, מ״מ נלמד לענין נידון דידן דהני דלתות שמעמידין לתיקוני המבואות ג״כ לא נעשו לנעול כלל ואינם משמשין שום השמים של דלת, ולא עדיפו מדלתות הקרפף שהרי אין חסרונן מה שהן מיוחדין לקרפף אלא מה שאינן מיוחדין להשמים רה״ר.

ג) ומהא דאמר שבת ע׳ א׳ באיסקופה, פתח פתוח כלפנים ומוקי לה במבוי ואינו מקורה ואינו מקורה וקירויו כלפי פנים והלכך פתח גדול כלאון [שאין קורה לפחות מד׳, וכ״כ הרוי מלי לאוקמי בקירויו כלפי חוץ או שכלו מקורה אלא שאין בכל עובי אלו הפתח ד׳ אלא דסתם פתח רחבו ד׳, כן פרש״י] אין ראוי מכאן דדלת לא חשיב מחילה בזמן שהוא פתוח, מדלא מפסיק הדלת בפני הקורה בזמן שהפתח פתוח, כי היכי דמפסיק בזמן שהפתח גדול, די״ל דאע״ג דחשיב מחילה דאוריתא מ״מ לא הממירו חכמים בתוך הפתח שלא יועיל לו הקורה, כי היכי דלא

מוכרח והדרא קושיין ע"ע ואיני רואה חילוק בין תוספות לטור דכל שיש בה כ"כ סכך שאם הוא מושכב ושוה תהיה צלתה מרובה במדובללת תהיה גם כן צלתה מרובה כשהחמה באמצע הרקיע אבל אם כשהסכך מושכב תהיה חמתה מרובה כשהיא מדובללת תהיה גם כן חמתה מרובה אף כשהחמה באמצע הרקיע ומ"ש הטור דכיון שהצל מרובה כשהשמש עומד באמצע השמים היינו בהכרח שיש בו כ"כ סכך שאם היה מושכב תהיה צלתה מרובה כמ"ש התוספות אם כן אכתי קשה דלשמואל נמי נימא דסיפא אמדובללת קאי דבעיא שתהא צלתה מרובה מחמתה כשהחמה באמצע הרקיע וזה יהיה כשיש בה כ"כ סכך שאם היה מושכב תהיה צלתה מרובה אבל לע"ד מעיקרא לא קשיא דפשטא דמתניתין משמע טפי דתרתי קתני מדקתני ושצלתה בוי"ו ולרב הוכרח לידחק דחדא קתני מה שאין כן לשמואל:

סעיף ו **ב לא נעשה.** דברי המג"א סתומים לא יכלתי להבינם אפשר נפל איזה טעות סופר:

סימן תרלב

דברים הפוסלים בסכך

76 סעיף א **א ויחשב** זה הסכך. כתב רש"י אבל אין רואין הדופן כאילו הוא עקום והולך תחת הסכך פסול ומגיע לסכך כשר דאם כן גבי אויר נמי נימא הכי וכתב הבית יוסף דמדבריו למד הטור דאפילו אין הדופן אלא י"ט והגג גבוה ממנו הרבה שאנו רואין הדופן כאילו עולה עד למעלה ואז נאמר דופן עקומה דאם איתא דכל שמפסיק אויר בגובה לא אמרינן דופן עקומה כל שכן שלא נימא באויר במשך דופן עקומה כוונתו ברורה דבאויר במשך שייך זה שלא נאמר נראה לדופן כאילו הוא עקום ומוציא את הפסול אבל באויר בגובה א"צ לומר כן אלא גוד אסיק ואז נימא דופן עקומה ואם איתא דבכל אופן אויר בין במשך בין בגובה לא נאמר דופן עקומה לא היה לו לתלות הדבר שאין אומרים דופן עקומה להוציא את הפסול אלא היה לו לומר שכל שאויר מפסיק אין לומר דופן עקומה והט"ז תמה על דברי הבית יוסף ולע"ד דבריו נכונים:

עוד תמה על הר"ן שכתב דלא אמרינן ד"ע באין דפנות מגיעות לסכך מ"ש מסימן תר"ל דאמרי גוד אסיק ואחר כך לבוד ונלע"ד לחלק דהתם כל שאמרנו גוד אסיק ממילא אין אויר ביניהם אלא פחות מג' ולא חשיב אויר אבל הכא שאנו רואין הסכך הפסול כאילו הוא דופן אלא שנתעקם והטעם משום שדרכן של כתלים להתעקם כמ"ש הר"ן כל שאין שם דופן בפועל לא נוכל לראות כן:

סימן תרלד

שלא תהיה פחות מן שבעה על שבעה

סעיף ב **א כדי לרבע.** עיין להרט"ז מה שהאריך במ"ש הרמב"ם הלכות מזוזה דאם יש בבית כדי לרבע ד' על ד' בשוה אף על פי שהוא עגול או בעל ה' זויות ואצ"ל שאם היה ארכו יתר על רחבו הואיל ויש בו כדי לרבע ד' על ד' חייב דכוונתו במ"ש שאם היה ארכו יתר על רחבו דרחבו הוא ד' וארכו יתר על זה ותמה טובא על הרא"ש וטור ובית יוסף שלא הבינו כך בדברי הרמב"ם ולע"ד דברי הרמב"ם יעידון בעצמן שאין כוונתו אלא כמו שהבינו בדבריו הרא"ש ודעימיה דברחבו ד' וארכו יתר על זה לא הוה טרח הרמב"ם לכתבו דוכי כל בית שאינו מרובע ליפטר ממזוזה ועוד מדקאמר שיש בו לרבע ד' על ד' משמע שאין בו לרבע יתר על זה ולדידיה הרי יש בו לרבע כפי מה שנתוסף בארכה אלא ברור הוא

הרג"ל ל' שבתי ונטורה צלמים

כתב הרמב"ם בפ"ה סוף דין י"ד וזה לשונו: רואין כאלו הכותל נעקם ויחשב זה הסכך הפסול מגוף הכותל וכשרה, ודבר זה הלכה למשה מסיני. עכ"ל. אבל א"כ יש להבין, כיון דחשבינן לה של הכותל א"כ הסכך הכשר רחוק הרבה מן הכותל. אך נלע"ד דהענין כן הוא, דכך נאמרה ההלכה דחשבינן לסכך הפסול כאלו הוא מן הדופן ונתעקם ואח"כ חשבינן כאלו הדופן נתעקם והולך ומגיע להסכך הכשר, וראיה לדבר זה מהך דאיצטבא שיתבאר בסימן הבא (פעיפיס ח - ט) כשהסוכה גבוה למעלה מעשרים אמה ובנה בה איצטבא למעט הגובה ואמרינן בגמרא [ל.] דאם יש משפת איצטבא ולכותל פחות מד' אמות כשרה מטעם דופן עקומה, ושם בעל כרחך כאלו הדופן נתעקמה ובא להאיצטבא וכמ"ש הרמב"ם בפ"ד דין י"ד וזה לשונו: בנה איצטבא באמצעה וכו' פחות מד' אמות כשרה וכאלו המחיצה נוגעת באיצטבא וכו'. עכ"ל. הרי להדיא כדברינו. [ומה שכתב"י שם דמה פירוש זה, היינו שלא זה בלבד, אלא תרוייהו לריכי, וגם בפיעטבא י"ל כן ע"ש ודו"ק]:

ד **י"א** דלא אמרינן דופן עקומה אלא במחיצות המגיעות להסכך, אבל אם אין המחיצות מגיעות לסכך לא אמרינן דופן עקומה [ר"ן (ב. ד"ה פחות) וכסף משנה שם]. והטעם נראה דכל היכי דמפסיק אויר אפילו בגובה אין מקום להדופן לצרפה, ואיך נאמר שהסכך הפסול הוא מן הדופן ונתעקם הלא אינו מגיע להדופן שבצד מפני האויר המפסיק. אבל הטור כתב דאמרינן דופן עקומה אפילו אין הדופן אלא י' טפחים והגג גבוה ממנו הרבה, שאנו רואין הדופן כאלו עולה עד למעלה ואז נאמר דופן עקומה. עכ"ל. כלומר שזה עצמו רואין כאלו הדופן עולה עד למעלה. ואי קשיא א"כ גם באויר נימא דופן עקומה, דאינו כן, דדווקא באויר דפנות שלמעלה מהכשר סוכה שאין בו צורך י"ל כן ולא באויר שעל הגג שהוא עיקר מקום הכשר סוכה. ולענין דינא יש להחמיר[א], [וכן כתב הכ"מ (פ"ב) והמג"א סק"ל, והט"ז סק"ל הסכים להקשות על המחמירים, ולפי מ"ש מ"ש ודו"ק]:

ה **ודע** דבסכך פסול פחות מד' טפחים מותר לישן תחתיו[ב] דבטל לגבי כל הסוכה, אבל מן הצד דפוסל בד' אמות ובפחות כשר, לא יישן תחתיו כשרוחבו ד' טפחים שהוא מקום חשוב. ובאויר אף בפחות מג' שאינו פוסל את הסוכה מ"מ לא יישן תחתיו, אע"פ שפחות מג' מצטרף גם להכשר סוכה כמו שיתבאר מ"מ אין לישן תחתיו כשהולך על פני כל הסוכה דמינכר טובא, או אפילו אינו הולך על פני כל הסוכה אלא שיש בו משך שהאדם יכול לישן כנגדו ראשו ורובו[ג], אבל בלא"ה מותר, שהרי אין לך סוכה שאין שם נקבים נקבים, אלא כשיש אויר משך נכון אין לישן תחתיו ולא לאכול ולא לישב תחתיו, ואינו דומה לסכך פסול מפני שניכר הרבה:

ו **וזה** שחלקנו בין אויר לסכך פסול ובין אמצע למן הצד, זהו הכל בסוכה גדולה, אבל בסוכה קטנה שאין בה אלא שיעור סוכה ז' טפחים[ד], אין חילוק בין אויר לסכך פסול ובין אמצע למן הצד אלא בכל גווני פחות מג' כשרה ומצטרפת להכשר סוכה וישנים תחתיו דכלבוד דמי[ה], וג' טפחים פסולה. והטעם פשוט דכיון דקטנה היא א"א לילך בה בסכך פסול עד שיעור ד' טפחים דא"כ תהא רובה בפסול, ובהכרח לילך בה עד שיעור לבוד וכל שיצא מתורת לבוד פסולה בכל דבר ובכל מקום:

ז **דופן** עקומה שנאמרה ההלכה על ד' אמות הוי בין בדופן אחד בין בכל הדפנות,

פסקי משנה ברורה

[א] במשנ"ב (סק"ד) הביא ב' הדעות ולא הכריע, וכתב: ואפשר היכי דמן הדפנות עד הסכך הוא פחות מג"ט, לכו"ע יש להקל. ועיין משנ"ב סימן תרל"ג סק"כ. [ב] במשנ"ב (סק"ג): ויש פוסקים שסוברין דמ"מ תחת אותו המקום אסור לישן ולאכול אא"כ אותו המקום הוא פחות מג"ט. לכן יש להחמיר לכתחלה. [ג] במשנ"ב (סק"ג): בר"ן איתא ראשו או רובו, וכן משמע בריטב"א. [ד] במשנ"ב (סק"ח): אינו מדוקדק, דאפילו הסוכה מחזקת ט' ומחצה ויש בה סכך פסול ג"ט פוסלת כל הסוכה. וכ"ה בערוה"ש סי"ג, עיי"ש. [ה] במשנ"ב (סק"ט) ושעה"צ (סק"כ) כתב דאין הטעם משום לבוד דבממשות לא שייך לבוד , אלא הטעם דכיון שהוא דבר מועט חשיב כמאן דליתא.

הלכך בית שנפחת הגג ב
הפחת ונשאר מן התקרה כ
לכתלים פחות מד' אמות,
ישנים תחתיו כל זמן שיש
במקום אחד יש ד' ובמקו
לישן במקום ז

ח **זה** שנתבאר דסכך פסו
טפחים ואויר פוסל
דאין להסוכה אלא ג' דנ
האמצעי ומהלך על פני
הפרוץ, דהשתא מפסיק הפס
כשר לכשר ולא נשאר מכל
אבל אם מתחיל מהדופן
הדופן השנייה שכנגדה, אנ
הדופן האמצעית כדי הכ
טפחים כשרה שהרי יש
שמעבר הפתח והיינו לצד
הוא בג' טפחים אויר בכ
אבל אם מפסיק סכך פסו
הפתח עדיין נשאר כדי הכ
הצד הכשר עד הדופן האמ
עקומה והיינו פחות מד' אמ
הצד הפנימי הרי יש לו ג'
מתכשר ע"י דופן עקומה
האמצעי כאלו עומדת אצ
לומר כיון דנוטלין הדופן
הפנימי, דהא באמת אין נו
כאלו עומדת בשם, וממילא
ופשוט הוא דאם הדופן ה
טפחים ויש ד' טפחים כ
טפחים לצד הדופן הפרוצה,
הפנימי, אבל הצד החיצון
[שם] הדופן הארוכה והז

ט **כל** זה הוא כשהאויר א
פני כל הסוכה, אבל
יש אויר ג' על ג' או ס
ובהצדדים מחובר הסכך כ

[ו] וכ"ה במשנ"ב (סקט"ו), וכתב: ו
על זה שכתבנו דמצטרף הפנימ
עיי"ש. [ז] במשנ"ב (סקי"ס): דשם

ספר ערוך השלחן
מהדורת פרידמאן
תרצ ובזר

דקורה של אשרה פסולה משום דרוחב הקורה צריכה שיעור ועצי אשרה כתותי מיכתת שיעוריה ולחי של אשרה כשרה משום דאין לרוחב הלחי ועוביה שיעור; ואף רגם לחי יש לו שיעור בגובה, דאין מחיצה פחותה מעשרה גובה, וכמו שהשיג הראב"ד, — כבר ביאר מרן הגר"ח הלוי מבריסק ז"ל בחיבורו, דהא דמחיצות צריך עשרה גובה אין זה דין בגוף המחיצות, אלא בהמקום, דהמקום עד גובה עשרה צריך להיות מוקף מחיצות, אבל גוף המחיצות אין להם שיעור בגובה, וע"כ לא שייך בזה כתותי מיכתת שיעוריה. אך כל זה לענין דינא דרשויות, אבל לענין סוכה הרי ודאי דבעינן חפצא של דפנות, ושיעורא דעשרה הוא בגוף המחיצות. ונמצא לענין סוכה חלוק בזה דפנות הסוכה מצורת הפתח של סוכה. דדפנות הסוכה אם הם מעצי אשרה פסולות, כיון דשיעורא דעשרה הוא בגוף הדפנות אמרינן כתותי מיכתת שיעוריה; משא"כ לענין צורת הפתח של סוכה, דנתבאר דאינו משום דינא דדפנות אלא משום דינא דרשויות, להשלים דינא דרשות היחיד בסוכה, שפיר כשר הוא גם מעצי אשרה, דשיעורא דעשרה בזה אינו בגוף הצורת הפתח, אלא בהמקום, רשות הסוכה.

ולפ"ד נמצא, דבסוכה העשויה כמבוי, גם אם יש לה ג' דפנות גמורות, ג"כ בעינן בה צורת הפתח כדי להשלים בה דינא דרשות היחיד. אך הר"ן כתב לדעת הרמב"ם, דדוקא כשאין לה דופן שלישית גמורה, אלא פס ד' ומשהו, שהכשירוה ע"י לבוד, בזה הוא דהצריך הרמב"ם צורת הפתח; משא"כ אם יש לה ג' דפנות גמורות, אז לא צריך בה צורת הפתח. ומזה סתירה לדבריו הנ"ל.

אך באמת דכל דברינו הנ"ל אינו אלא להסוברים דג' מחיצות הוי רשות היחיד לענין שבת, וזוהי שיטת כל הראשונים, אבל להרמב"ם הרי דעתו בפי"ד מה' שבת דד' מחיצות בעינן לשוויא רשה"י דאורייתא, וא"כ לדידי' א"א כלל לומר דהא דבעינן צורת הפתח בסוכה הוא כדי להשלים דינא דרשוה"י, דהא אכתי אין כאן אלא ג' מחיצות, וע"כ דהוא משום דין דופן בסוכה.

אמנם גם בעיקר דברינו הנ"ל עדיין יש להקשות, דלפ"ד, דצורת הפתח בסוכה הוא כדי לעשותה רשוה"י, א"כ בסוכה העשוי' כמבוי אין זה אלא בסוכה גדולה, דהפרוץ מרובה על העומד, אבל בסוכה קטנה הרי בלא"ה הוי רשוה"י, דהא העומד מרובה על הפרוץ, וא"כ אכתי קשה, בסוכה קטנה העשוי' כמבוי למה צריך צורת הפתח, וע"כ צ"ל דהוא משום דין דופן סוכה. ובמאירי מצאתי דהוא מדרבנן וכן כתב הב"ח.

ו]

המנ"ח במצוה שכ"ה מסתפק, בסכך של עצי אשרה, אם פסולו בד' טפחים, ככל סכך פסול, או דכיון דלשרפה קאי נידון כאויר ופוסל בג' טפחים.

ולענ"ד אין בזה שום ספק. דהרי מהרמב"ם והראב"ד הנ"ל, גבי לחי וקורה של אשרה, מבואר, דדוקא בדבר הצריך שיעור אמרינן כתותי מיכתת שיעורי' ומבטל מינו' הדין שיעור, אבל עיקר הדבר לעולם נידון כאיתי' בעין, וכן כתב מפורש הר"ן בפ"ב דגיטין גבי כתבו הגט על איסורי הנאה, יעו"ש, וא"כ לפ"ז ודאי דאינו נידון כאויר אלא כסכך פסול.

עוד כתב שם המג"ח, דבסכך של עצי אשרה לא אמרינן דופן עקומה להכשיר עד ד"א. דהרי הטעם ההכשר של דופן עקומה הוא משום דאמרינן דהסכך עצמו נעשה דופן, וכאן, לענין עצי אשרה, לא מהני זה, דהרי גם דופן פסול מעצי אשרה מטעם דכתותי מיכתת שיעורי'.

ולענ"ד אינו מובן. דהא דדופן מעצי אשרה פסול, ודאי דאינו אלא עד עשרה, דהיינו עד שיעורא דדופן, דאמרינן דמיכתת שיעורי; משא"כ אם הדופן עד עשרה גובה הוא מעצים כשרים אלא דלמעלה מעשרה הוסיף קצת דופן מעצי אשרה, לא איכפת לן בזה מה דמיכתת שיעורי' למעלה מעשרה, כיון דכבר יש שיעור דופן עד עשרה מעצים כשרים, וא"כ ודאי דגם בסכך עצי אשרה אמרינן דופן עקומה, דהסכך עצמו נעשה דופן, וכשר בכה"ג דיש למטה שיעור דופן מעצים כשרים.

ז]

בדין דופן עקומה כתב הר"ן, דדוקא כשהדפנות מגיעות לסכך, אבל אם אין הדפנות מגיעות לסכך לא אמרינן דופן עקומה. ובתשו' הגרעק"א סי' י"ב ביאר דעת הר"ן, דסבר, דלא אמרינן גוד אסיק ודופן עקומה ביחד, דלא אמרינן ב' הלכתות ביחד כל היכא שא"א לדון על אחד אלא מכח אידך, כגון הכא, שא"א לדון על דופן עקומה רק אחר שדנת גוד אסיק; ושהר"ן לשיטתי' אזיל, שכתב כן לקמן בד' י"ט, גבי פלוגתא אי אמרינן לבוד באמצע, דלמ"ד אין לבוד באמצע, אם מיעט האויר מצד הדופן, שהוסיף שם

ספר זמיר ברכה

הרה"ג ר' אברי' שמחה גליק נלמ"ו

סכך כשר, לא אמרינן דופן עקומה כדי לדון על האויר כדין לבוד מן הצד, דלא אמרינן דופן עקומה ולבוד כהדדי. ומפני זה תמה על מה שכתב בשו"ע סי' תר"ל סעי' ט', דאם אין הדפנות מגיעות לסכך וגם אינם מכוונות תחת הסכך, אם הם בתוך ג' כנגד הסכך אמרינן גוד אסיק ולבוד ביחד, והא לפ"ד הר"ן הנ"ל אינו כן, דהא א"א להתחיל לדון לבוד עד שנדון תחלה גוד אסיק, ולדברי הר"ן הנ"ל הרי לא אמרינן בכה"ג ב' הלכתות ביחד. יעו"ש בדבריו.

ולענ"ד, מה שהסביר בדברי הר"ן דלא אמרינן ב' הלכתות ביחד בגוונא הנ"ל וזהו הטעם מה דלא אמרינן דופן עקומה כשאין הדפנות מגיעות לסכך, אינו נכון כלל. דהרי להדיא משמע מדברי הר"ן, דטעמו הוא בפשיטות, דכיון דדופן עקומה הוא משום דנעשה הסכך פסול מכלל הדופן ורואין כאלו הכותל נעקם והגיע עד הסכך הכשר, א"כ ע"כ דלא שייך זה אלא כשהדפנות מגיעות להסכך; משא"כ אם הדפנות אינן מגיעין לסכך, לא שייך לומר שהסכך נחשב מכלל הדופן, כיון שאינו מחובר כלל להדופן ויש הפסק ביניהן, ואף אי אמרינן גוד אסיק אין זה אלא לענין דינא דרואין המחיצות כאילו הן עולות למעלה, אבל סוף סוף הרי במציאותם הסכך והדפנות אינן מחוברין ביחד ולא שייך לעשות בזה הסכך לדופן. וכן הוא משמעות דברי הב"ח והמג"א בסי' תרל"ב. ומה שכתב הר"ן לענין לבוד באמצע דלא אמרינן דופן עקומה ולבוד ביחד, אין זה מטעם דלא אמרינן ב' הלכתות ביחד בכה"ג בכל מקום, אלא כוונתו דלא נאמרה ההלכתא דדופן עקומה אלא דוקא אם על ידה תיכף נכשרה הסוכה, משא"כ בכה"ג דיש אויר באמצע שהסוכה פסולה, לא נאמרה בזה ההלכה דדופן עקומה, משום דגם אחרי שנגיד דופן עקומה עוד לא נכשרה הסוכה עי"ז לבד עד שתצא מזה תוצאה שהאויר יתהפך לדין לבוד מן הצד, ובכה"ג לא נאמרה זאת ההלכה. אבל בשאר ההלכתות, כגון לבוד וגוד אסיק, שפיר אמרינן שניהן ביחד אף שאין לדון על אחת אלא מכח האחרת. וכן בלבוד באמצע ודופן עקומה, אילו נאמרה ההלכתא דדופן עקומה גם בכה"ג, שפיר הוי אמרינן לבוד אף שאינה באה אלא מכח דופן עקומה. וכן בדופן עקומה וגוד אסיק, אילו היה שייך דופן עקומה גם כשאין הדפנות מגיעות לסכך, אז שפיר הוי אמרינן דופן עקומה ע"י גוד אסיק. ומעתה פסק השו"ע הנ"ל בא הכל על נכון.

ח]

סוכה ד' ז': א"ר סיכך על גבי מבוי שיש לו לחי כשרה וא"ר סיכך ע"ג פסי ביראות כשרה משום דאמרינן מגו דהוי דופן לשבת הוי נמי דופן לסוכה.

לענ"ד איגו מובן איך למידין דופן סוכה מדופן שבת ומה מהני בזה מגו, הא סוכה ושבת חלוקין הן לגמרי זמ"ז, דבסוכה הרי בעינן דפנות ממש ולא מהני אפי' צורת הפתח, משא"כ לענין דינא דרשויות בשבת לא בעינן מחיצות ממש, רק שיהי' המקום מוקף למנוע בו רגל רבים, וע"כ גם אם עשה כל היקיפו ע"י צורת הפתח מהני לעשותו רשות היחיד. וכן כתבו ג"כ התוס' לעיל ד' ד', גבי סוכה שאין תוכה עשרה וחקק בה להשלימה לעשרה, דגבי סוכה צריך שלא יהי' בין שפת החקק ולכותל ג' טפחים כדי לעשותן מחיצות גמורות, אבל גבי שבת לא צריך זה, אלא אפי' יש הרבה בין שפת החקק ולכותל ג"כ מהני לעשותו רשות היחיד, דאין צריך אלא למנוע בו רגל רבים. וא"כ, בסיכך ע"ג מבוי שיש לו לחי, לפי פי' רש"י והרא"ש דמיירי במבוי מפולש עם ב' מחיצות, איך מהני זה לענין סוכה דאורייתא, הא שאני שבת דאין צריך בה אלא מקום מוקף, וע"כ שפיר מהני זה לעשות המקום מוקף כדין רשות היחיד, משא"כ לענין סוכה דצריך בה דין דפנות ממש, שיהא לה ג' מחיצות, איך מהני בה זה. וכן בפסי ביראות לא מצינו אלא דנחשב מוקף לענין שבת, אבל מגלן דנחשב מחמת זה כמחיצות ממש לענין סוכה. וצ"ע.

ט]

סוכה ד' ח': ב' סוכות של יוצרים זו לפנים מזו הפנימית אינה סוכה וכו'. ופרש"י: אם בא לישב בתוכה בחג לשם סוכה אינה סוכה דלא מינכרא מלתא דלשם סוכה הוא דר בו דהא כל ימות השנה דייר התם ורוב תשמישו וסעודתו ושנתו שם. עכ"ל. הנה מדלא חילק הרש"י [illegible] היא עשויה לצל, אלא דאפ"ה היא פסולה, משום דלא ניכר שיושב בה לשם סוכה. וכן מצאתי במג"א סי' תרל"ה שפירש כן דבריו. ונמצא לפ"ז, בסוכה שעשאה לשם חג, אם גר בה אח"כ כל השנה, פסולה אח"כ לסוכה, משום דלא ניכר שיושב בה לשם סוכה ולא [illegible]

גוד אסיק עם לבוד

ד. סוכה שדפנותיה אינן מגיעות לסכך, וגם הסכך אינו מכוון מעל הדפנות, אם הוא בתוך שלשה טפחים מהם, כשרה, שאומרים גוד אסיק עם לבוד[6].

ומה שכתב רע"א שם בביאור הגמ' הוא קשה), וכן בלבוד עם פי תקרה (שבת ט.), וכן עומד מרובה בלבוד ערב (עירובין טז:), וע"כ שאומרים תרי הלכתא בהדי הדדי אף אם האחד בנוי על השני, אמנם לפי המבואר להלן (הערה 6) שאף לסוברים כדרך הראשונה אומרים לבוד עם הלכה נוספת אתי שפיר, שכל הראיות הנ"ל הם מלבוד ובהם אומרים תרי הלכתא. אולם יש להוכיח מהגמ' הנ"ל אחד מהשלשה: או שאומרים תרי הלכתא אפי' אם אחד בנוי על השני כדעת הטור והט"ז, או שאף אם אין אומרים תרי הלכתא היינו רק בדופן עקומה ועוד הלכה, אבל בשאר מקומות אומרים תרי הלכתא כדברי החזו"א וסיעתו, או שבלבוד אומרים תרי הלכתא כדברי הב"ח וסיעתו, שאם נחמיר שלא לומר תרי הלכתא בכל אופן יקשה מהגמ' הנ"ל.

ההוכחה מסוגיא דאיצטבא. בגמ' (ד.) מובא שסוכה הגבוהה יותר מעשרים אמה ובנה בה איצטבא באמצע, והאיצטבא אינה גבוהה יותר מעשרים אמה, אם יש מן הדופן לאיצטבא פחות מארבע אמות, כשרה מדין דופן עקומה, ובארבע אמות פסולה, ובר"ן (שם) למד לפי דעתו שסוגיא זו מיירי כשהדפנות מגיעות לסכך, שאל"כ אין אומרים דופן עקומה. וביאר שם שזהו לשיטתו וכדעת הרבה ראשונים (יחבאר בפרק יב הערה 1) שהלכה כרבא (ב.) שסוכה מעל עשרים אמה פסולה משום דירת קבע, והיא פסולה אף כשהדפנות מגיעות לסכך, שלפוסקים כרבה שהפסול הוא משום דלא שלטא ביה עינא וכשרה כשדפנות מגיעות לסכך, ע"כ שסוגיא דאיצטבא מיירי כשאין דפנות מגיעות לסכך, וא"כ יהיה מוכח מסוגיא זו כדעת הטור שאף כשאין הדפנות מגיעות לסכך אומרים דופן עקומה, אבל לדעתו שפסק כרבא אפשר לומר שהסוגיא הולכת כרבא שהלכה כמותו. אמנם בקרבן נתנאל (פ"א סימן ג אות ת) כתב שממה שלא הוכיחו הראשונים מסוגיא דאיצטבא שהלכה דלא כרבה, מוכח דס"ל כדעת הטור והסוגיא מיירי אף כשאין הדפנות מגיעות לסכך. [ולגבי דופן עקומה ואח"כ גוד אסיק עי' להלן הערה 13].

אם יש חלון בדופן עקומה נראה שאף לפי השיטות שלא אומרים גוד אסיק ודופן עקומה בזה כשרה, שכיון שיש עומד מרובה כנגד החלון אומרים דופן עקומה כנגד כל הדופן.

6. כן מבואר בשו"ע (סימן תרל סעיף ט) שאומרים גוד אסיק ולבוד. ובטעם הדבר נחלקו האחרונים, שהט"ז (סימן תרלב סק"א) למד שזהו כפי שיטתו שהובאה לעיל (הערה קודמת) שאומרים תרי הלכתא בהדי הדדי, אלא שמצינו שאף הב"ח והמ"א שנחלקו על הטור בגוד אסיק ודופן עקומה לא נחלקו בזה, וישנן בזה שתי דרכים: א. הב"ח (ריש סימן תרלב) חילק בין לבוד ועוד הלכה לבין שתי הלכות אחרות, וביאור החילוק הוא משום שלבוד נראה כדבר הסמוך בעצמותו. ב. לדרך השניה בר"ן (שהובא בהערה קודמת) שזהו דין בדופן עקומה, שאין אומרים דופן עקומה אא"כ כולו רצוף, פשוט שאומרים לבוד עם גוד אסיק.

והנה בר"ן (ט. דיבור ראשון) כתב שלא אומרים דופן עקומה ולבוד, והיה מקום לומר שלדעתו

ספר ר"ג דוד

בגלל ל' דוד לכי שאול אליה